

Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel- skeletbesvær

2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	1
Resumé.....	2
Baggrund	4
Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.....	5
Definition.....	5
Resultater for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.....	7
Belastningsindeks for muskel-skeletbesvær.....	14
Definition.....	14
Resultater for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær.....	16
Konklusion	22
Bilag.....	24
Psykosocial eksponering	25
Mobning.....	27
Vold	29
Trusler om vold	31
Symptomer på stress.....	33
Depressionssymptomer	35
Mobning og depressionssymptomer	37
Vold eller trusler samt depressionssymptomer	39
Psykosocial eksponering samt stresssymptomer.....	41
Fysisk hårdt arbejde	44
Mindst én fysisk eksponering.....	46
Træt efter arbejde	48
Begrænset af smerter i arbejdet	50

RESUMÉ

Spørgeskemaundersøgelsen 'Arbejdsmiljø og Helbred' er en national, repræsentativ spørgeskemaundersøgelse af danske lønmodtageres arbejdsmiljø. Den er nu gennemført fire gange, og det er derfor muligt at se på udviklingen i arbejdsmiljø i perioden 2012-2018. Nærværende notat beskriver resultater for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær i Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018. Hvert af de to indekser er baseret på en kombination af selvrapporterede eksponeringer og symptomer.

Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø

Resultater for Arbejdsmiljø og Helbred i perioden 2012-2018 viser, at andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, er steget lidt, mens der ikke har været en nævneværdig ændring i belastningsindeks for muskel-skeletbesvær.

Stigningen i andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, forekommer især i brancher, hvor der arbejdes med mennesker, og hvor en relativ stor andel i forvejen falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. Kvinder og offentligt ansatte falder oftere inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø end andre grupper, og især i aldersgruppen 25-34 år falder en stor andel af lønmodtagerne inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.

I forhold til delementerne i belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, har der været et fald mellem 2012 og 2018 i andelen af lønmodtagere, der har været udsat for mobning. Til gengæld er andelen af lønmodtagere med en høj depressionsscore eller en høj stress-symptom-score, steget, og det er især stigningen i depressionsscoren, der kan forklare stigningen i det overordnede belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.

Det er generelt valgt at nævne fem brancher, der har den største andel af lønmodtagere, der falder inden for definitionen af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø eller muskel-skeletbesvær i 2018. For belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø gælder det brancherne, Slagterier, Døgninstitutioner og hjemmepleje, Vand, kloak og affald, Hotel og camping samt Restauranter og barer har den største andel af lønmodtagere. I disse brancher falder 20-25 % af lønmodtagerne inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. I branchen Slagterier er tallet for 2018 på 26 %.

De største stigninger (2012-2018) i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, findes i brancherne, Installation og

reparation af maskiner, Frisører og anden personlig pleje, Slagterier, Restauranter og barer samt Træ og møbler.

Belastningsindeks for muskelskeletbesvær

Andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, har ikke ændret sig nævneværdigt mellem 2012 og 2018. Over hele perioden er knap 10 % af lønmodtagerne (dog 11 % i 2016) faldet inden for definitionen af belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. Det er særligt lønmodtagere i brancher med en høj grad af fysisk/manuelt arbejde, der falder inden for definitionen af belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, og især unge lønmodtagere samt lønmodtagere i den private sektor.

I forhold til delelementerne i belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, har der været et fald mellem 2012 og 2018 i andelen af lønmodtagere, der svarer, at deres arbejde er fysisk hårdt. Til gengæld er andelen af lønmodtagere, der svarer, at de er trætte efter arbejde, steget. Da de øvrige delelementer ikke har ændret sig nævneværdigt i perioden, betyder det alt i alt, at det overordnede belastningsindeks for muskel-skeletbesvær ikke har ændret sig nævneværdigt mellem 2012 og 2018.

De fem brancher med den største andel af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, er Opførelse og nedrivning af byggeri, Frisører og anden personlig pleje, Rengøring, Slagterier samt Færdiggørelse af byggeri. I disse brancher falder godt 25 % af lønmodtagerne inden for definitionen af belastningsindeks for muskel-skeletbesvær.

De største stigninger (2012-2018) i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær findes i brancherne, Frisører og anden personlig pleje, Installation og reparation af maskiner, Slagterier, Nærings- og nydelsesmidler samt Daginstitutioner og hjemmepleje.

De nyeste tal fra 2018 kan således ikke bekræfte, at der har været en generel forbedring i de to belastningsindeks mellem 2012 og 2018. Der har været en forbedring i andelen af lønmodtagere, som har været udsat for mobning, men der er også en større andel af lønmodtagerne, der rapporterer stress- og depressionssymptomer. På muskel-skeletområdet er der en tendens til, at arbejdet er blevet lidt mindre fysisk krævende, men der har samtidig været stigning i træthed efter arbejdsdagen (samt en lille, men ikke-signifikant, stigning i smerter).

BAGGRUND

Dette notat beskriver resultater for de to belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær ved hjælp af data fra spørgeskemaundersøgelsen 'Arbejdsmiljø og Helbred' i perioden 2012-2018. De to indeks blev udviklet i 2013 til monitorering af Den Nationale Strategi for Arbejdsmiljø, som indeholdt en målsætning om en 20 % reduktion i andelen af lønmodtagere, som faldt inden for definitionen af de to indeks, respektivt, mellem 2012 og 2020. Notatet beskriver, hvordan denne udvikling er forløbet frem til 2018.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø har gennemført Arbejdsmiljø og Helbred hvert andet år siden 2012, hvorfor det nu er muligt at inkludere fire målinger af danske lønmodtageres arbejdsmiljø i perioden 2012-2018. I hver runde bestod stikprøven af mindst 50.000 lønmodtagere, og svarprocenterne har ligget på mindst 50 %. I 2018 var svarprocenten 60 %.

Arbejdsmiljø og Helbred har til formål at beskrive forekomst, fordeling og udvikling af forskellige psykiske og fysiske indikatorer for arbejdsmiljø. Datagrundlaget er et spørgeskema med cirka 100 forskellige spørgsmål, der dækker emner som arbejdstid, fysisk og psykosocialt arbejdsmiljø, helbred, livsstil og arbejdsevne. Datagrundlaget er så stort, at det kan deles op på alle brancher og jobgrupper og kan derfor anvendes generelt og i sammenhænge, hvor eksempelvis registerdata ikke er tilgængelige. Undersøgelsen fungerer som et fundament for viden om arbejdsmiljø og helbred i Danmark:

- Videngrundlag og opfølgning for nationale arbejdsmiljø målsætninger og strategier
- Understøttelse af tilsynsopgaven samt udvikling af vejledning og rådgivning
- Forskning i arbejdsmiljø samt analyser med inddragelse af andre datakilder for at måle effekter af arbejdsmiljøet på fx sygdom og økonomisk udvikling
- Identifikation af risikofaktorer og effekt af arbejdsmiljøindsatser
- Reference for trivselsundersøgelser på de enkelte arbejdspladser, i brancher og sektorer.

Resultaterne vises som andele (%) af lønmodtagerne, der falder inden for definitionen af de to indekser. Andelene er opdelt på henholdsvis Arbejdstilsynets 36 branchegrupper, sektor samt køn og alder. Alle svar er vægtet på en sådan måde, at de repræsenterer den generelle lønmodtager i Danmark.

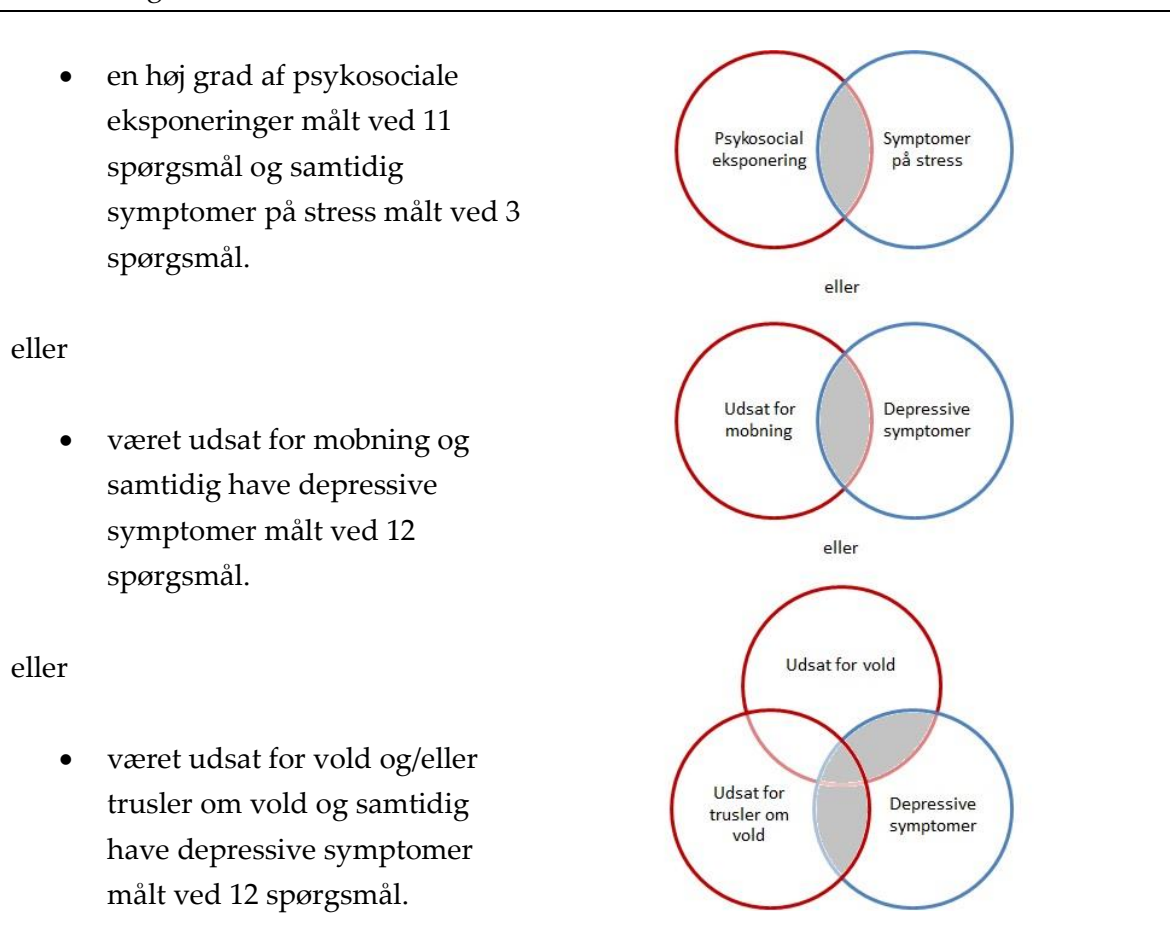
BELASTNINGSDINDEKS FOR PSYKISK ARBEJDSMILJØ

Nedenstående afsnit om psykisk arbejdsmiljø og psykiske symptomer omhandler primært det overordnede belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. Indekset består af tre delkomponenter, som beskrives kort i det følgende (se figurer i bilag 1).

Definition

Indekset blev udviklet i 2013. Udviklingen af indekset tog udgangspunkt i den eksisterende videnskabelige litteratur vedrørende psykisk arbejdsmiljø, og de udvalgte spørgsmål er stærkt associeret med sygefravær, depression og mentalt helbred. I lyset heraf har Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) i samarbejde med Arbejdstilsynet udvalgt spørgsmål med faglig og handlingsrelevant fokus. Indekset er konstrueret således, at en lønmodtager *både* skal være eksponeret og have symptomer for at falde inden for definitionen af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.

Lønmodtageren skal have:

Figur 1. Definitionen af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø

Det er således ikke nok, at en lønmodtager angiver at være udsat for en given eksponering. Lønmodtageren skal også angive at have visse symptomer for at falde inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, som vist i ovenstående figur. Figuren er en grafisk illustration og afspejler ikke reelle størrelser. De røde cirkler er eksponeringer, de blå er symptomer, og den grå skravering er lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. En lønmodtager kan kun tælle én gang i opgørelsen af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, men det udelukker ikke, at lønmodtageren også kan falde inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær.

Psykosociale eksponeringer kombineret med stress

På baggrund af nedenstående 11 spørgsmål scores lønmodtagernes samlede psykosociale eksponering:

- Hvor ofte får du den hjælp og støtte, du har brug for fra din nærmeste leder?
- Hvor ofte anerkender du og dine kolleger hinanden i arbejdet?
- Hvor ofte samarbejder du og dine kolleger, når der opstår problemer, der kræver løsninger?
- Hvor ofte har du indflydelse på, hvordan du løser dine arbejdsopgaver?
- Hvor ofte bliver du følelsesmæssigt berørt af dit arbejde?
- Hvor ofte får du den information, du behøver for at udføre dit arbejde?
- Hvor ofte får du den vejledning og instruktion, du behøver for at udføre dit arbejde?
- Hvor ofte ved du helt klart, hvad der er dine arbejdsopgaver?
- Hvor ofte bliver der stillet modsatrettede krav til dig i dit arbejde?
- Hvor ofte oplever du, at du har nok tid til dine arbejdsopgaver?
- Hvor ofte har du tidsfrister, som er svære at holde?

Værdierne (0-4) i de 11 spørgsmål summeres til en samlet score for psykosocial eksponering (0-44). Lønmodtagere med en score på mindst 19 anses som psykosocialt eksponeret.

Denne score kombineres med NFA's modificerede *Perceived Stress Scale*, der måler oplevede symptomer på stress i forbindelse med arbejdet. Her indgår følgende tre spørgsmål:

- Hvor ofte inden for den seneste måned har du følt, at vanskelighederne på arbejdet hobede sig sådan op, at du ikke kunne klare dem?
- Hvor ofte inden for den seneste måned har du følt dig sikker på dine evner til at klare vanskeligheder på arbejdet?
- Hvor ofte inden for den seneste måned har du følt, at tingene på arbejdet udviklede sig, som du ønskede det?

Værdierne (0-4) fra disse tre spørgsmål summeres til en samlet score for stressymptomer (0-12). Lønmodtagere med en score på mindst 6 anses som havende symptomer på stress.

Mobning kombineret med depressive symptomer

I belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø beregnes et særskilt delelement for mobning kombineret med depressive symptomer. Lønmodtagere, der svarer "Ja" til, at de har været udsat for mobning inden for det seneste år, angives som eksponeret for mobning, mens lønmodtagere, der svarer "Nej, aldrig", angives som ikke-eksponeret for mobning. Depressive symptomer måles ved brug af MDI-skalaen (Major Depression Inventory), der er en velvalideret og meget anvendt skala (0-50). Lønmodtagere med en MDI-score på mindst 13 anses som havende depressive symptomer.

Vold og trusler kombineret med depressive symptomer

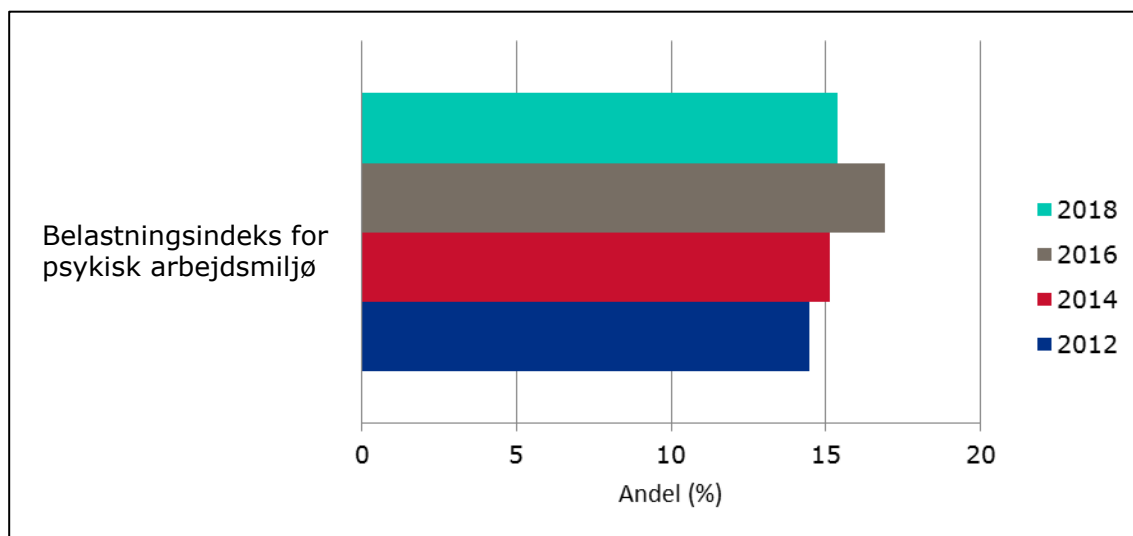
I belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø beregnes et særskilt delelement for vold og trusler om vold kombineret med depressive symptomer. Lønmodtagere, der svarer "Ja" til at have været udsat for vold eller trusler om vold inden for det seneste år, angives som eksponeret for vold og trusler om vold, mens lønmodtagere, der svarer "Nej, aldrig", angives som ikke-eksponeret for vold og trusler.

Depressive symptomer måles ved brug af MDI-skalaen (nævnt ovenfor). Lønmodtagere med en MDI-score på mindst 13 anses som havende depressive symptomer.

Resultater for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø

Andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, har udviklet sig fra 14,5 % i 2012 til 15,1 % i 2014 til 16,9 % i 2016 til 15,4 % i 2018, jf. figur 2. Det betyder, at andelen af beskæftigede lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, er steget med 6 % i perioden 2012-2018. Denne stigning er statistisk signifikant. Indekset er dog faldet lidt mellem 2016 og 2018.

Figur 2. Andelen af lønmodtagere, der falder inden for definitionen af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

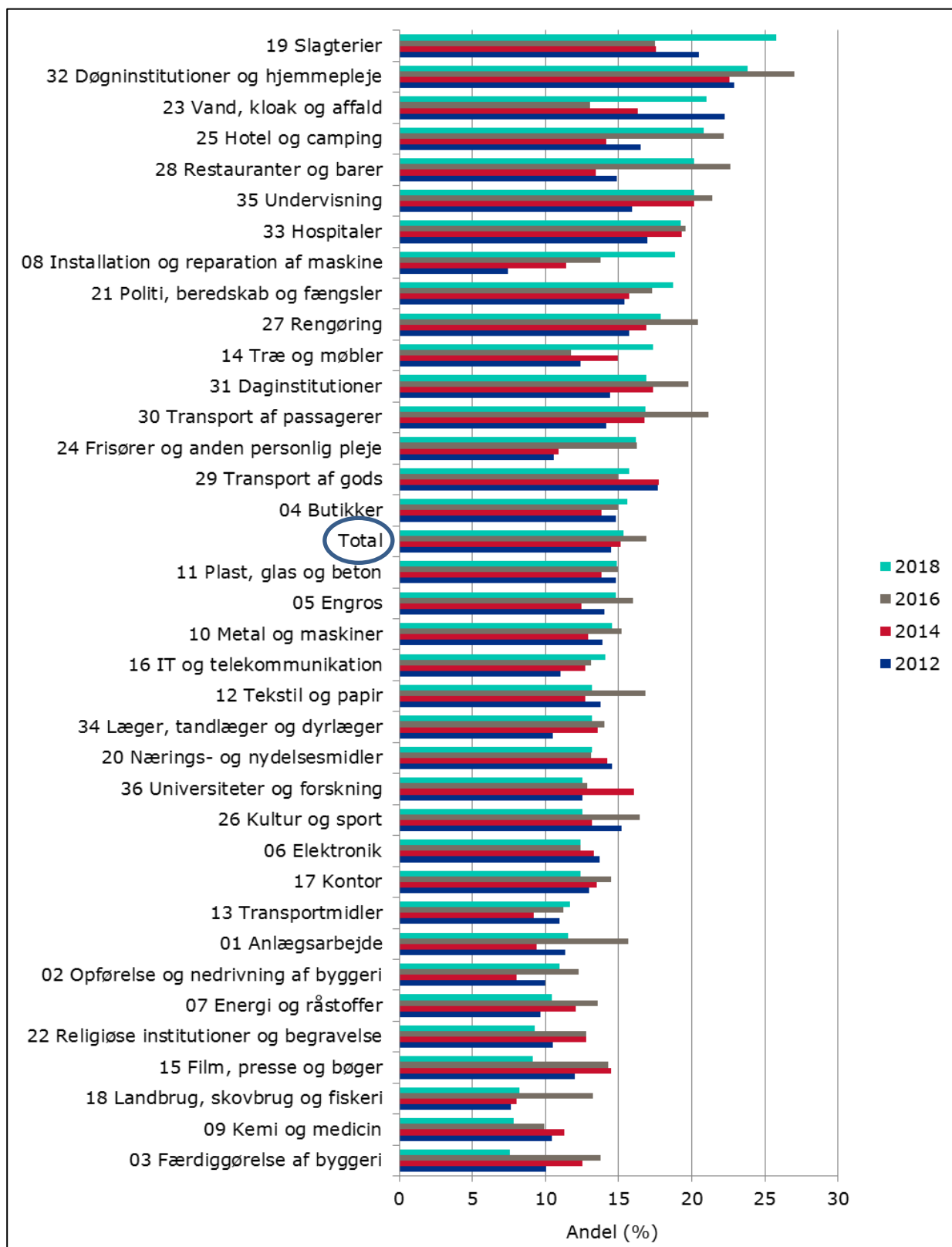
Resultaterne for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, fordelt på de 36 branche grupper som Arbejdstilsynet anvender, fremgår af figur 3 på næste side.

Heraf ses, at brancherne, Slagterier, Døgninstitutioner og hjemmepleje, Vand, kloak og affald, Hotel og camping samt Restauranter og barer, er de fem brancher, der har den største andel af lønmodtagere, som falder inden for indekset i 2018 (øverst i figur 3). I disse brancher falder 20-25 % af lønmodtagerne inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. I branchen Slagterier er tallet for 2018 på 26 %.

Den mindste andel af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, findes i brancherne, Religiøse institutioner og begravelse, Film, presse og bøger, Landbrug, skovbrug og fiskeri, Kemi og medicin samt Færdiggørelse af byggeri.

Over hele perioden 2012-2018 har der i langt de fleste brancher været en mindre stigning i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.

De største stigninger i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, findes i brancherne, Installation og reparation af maskiner, Frisører og anden personlig pleje, Slagterier, Restauranter og barer samt Træ og møbler. De største fald findes i brancherne, Film, presse og bøger, Kultur og sport, Kemi og medicin, Færdiggørelse af byggeri samt Transport af gods.

Figur 3. Andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø – fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Delelementerne, som indgår i belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, ses i tabel 1 herunder. Af tabellen fremgår, at der i perioden 2012-2018 har været en mindre, men statistisk signifikant, stigning i andelen af lønmodtagere, der falder inden for definitionen af belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø. Andelen af lønmodtagere, der har været udsat for mobning, er faldet. Der har ikke været nævneværdige ændringer i andelen af lønmodtagere, der har været udsat for vold eller trusler, eller der har en psykosocial eksponeringscore på mindst 19. Til gengæld er andelen af lønmodtagere med en depressionsscore på mindst 13 eller en stress-symptom-score på mindst 6, steget, og det er især stigningen i depressionsscoren, der kan forklare stigningen i det overordnede belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.

Tabel 1. Delelementer i belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Delelementer i indeks		2012 %	2014 %	2016 %	2018 %	P-værdi (2012-2018)
Eksponeringer	Udsat for mobning	11,77	11,59	11,79	10,71	0,001*
	Udsat for vold	5,41	5,79	5,98	5,80	0,082
	Udsat for trusler om vold	8,51	8,39	8,78	8,35	0,568
	Psykosocial eksponerings- score på mindst 19	20,49	21,09	22,56	20,75	0,541
Symptomer	Depressionsscore på mindst 13	22,03	22,28	24,99	25,48	<0,0001***
	Stress-symptom-score på mindst 6	20,84	21,12	23,12	21,79	0,025*
Samlet indeks	Psykisk belastningsindeks	14,46	15,13	16,89	15,36	0,016*

* Let statistisk signifikant ($p < 0,05$)

** Middel-stærkt statistisk signifikant ($p < 0,001$)

*** Stærkt statistisk signifikant ($p < 0,0001$)

Tabel 2 viser, at der generelt har været mindre, men positive og i de fleste tilfælde statistisk signifikante, ændringer i scorerne for psykosocialt arbejdsmiljø mellem 2012 og 2018. Det gælder for variablene, 'Hjælp og støtte fra nærmeste leder', 'Kollegial anerkendelse', 'Kollegialt samarbejde', 'Følelsesmæssigt berørt af arbejdet', 'Nok information til at udføre arbejdet', 'Vejledning og instruktion' samt 'Klarhed i arbejdsopgaver', hvor der har været positive og statistisk signifikante ændringer mellem 2012 og 2018. For 'Indflydelse på, hvordan opgaver løses' samt 'Klarhed i arbejdsopgaver' har der været små, men negative og statistisk signifikante, ændringer mellem 2012 og 2018. For variablene, 'Ej modsatrettede krav i arbejdet', 'Ej nok tid til arbejdsopgaver' samt 'Svære tidsfrister' har der ikke været nævneværdige ændringer mellem 2012 og 2018.

Tabel 2. Eksponeringer, der indgår i delementet, 'Psykosocial eksponeringsscore' (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

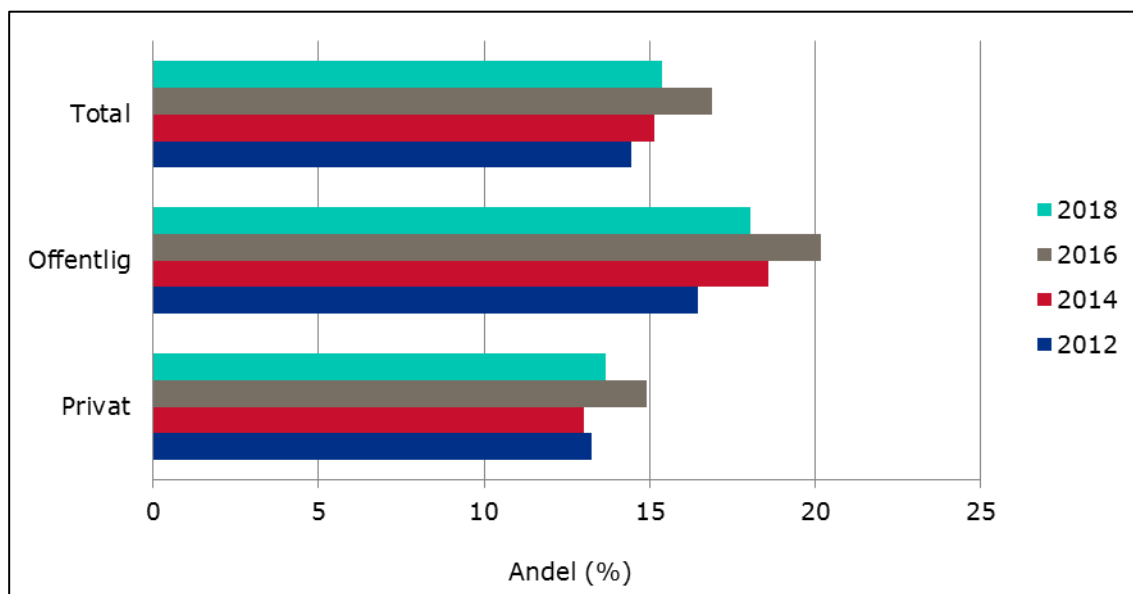
Psykosociale eksponeringer	Score 2012	Score 2014	Score 2016	Score 2018	P-værdi (2012-2018)
Hjælp og støtte fra nærmeste leder	3,56	3,55	3,56	3,59	0,001*
Kollegial anerkendelse	4,02	4,03	4,01	4,03	0,035*
Kollegialt samarbejde	4,19	4,22	4,20	4,24	<0,0001***
Indflydelse på, hvordan opg. løses	4,34	4,32	4,30	4,30	<0,0001***
Følelsesmæssigt berørt af arbejdet	2,87	2,80	2,79	2,78	<0,0001***
Nok information til at udføre arbejdet	3,85	3,87	3,85	3,88	<0,0001***
Vejledning og instruktion	3,74	3,76	3,75	3,76	0,006**
Klarhed i arbejdsopgaver	4,33	4,30	4,28	4,27	<0,0001***
Ej modsatrettede krav i arbejdet	3,28	3,25	3,27	3,29	0,482
Ej nok tid til arbejdsopgaver	2,61	2,60	2,66	2,61	0,683
Svære tidsfrister	3,11	3,13	3,13	3,10	0,237

* Let statistisk signifikant ($p < 0,05$)

** Middel-stærkt statistisk signifikant ($p < 0,001$)

*** Stærkt statistisk signifikant ($p < 0,0001$)

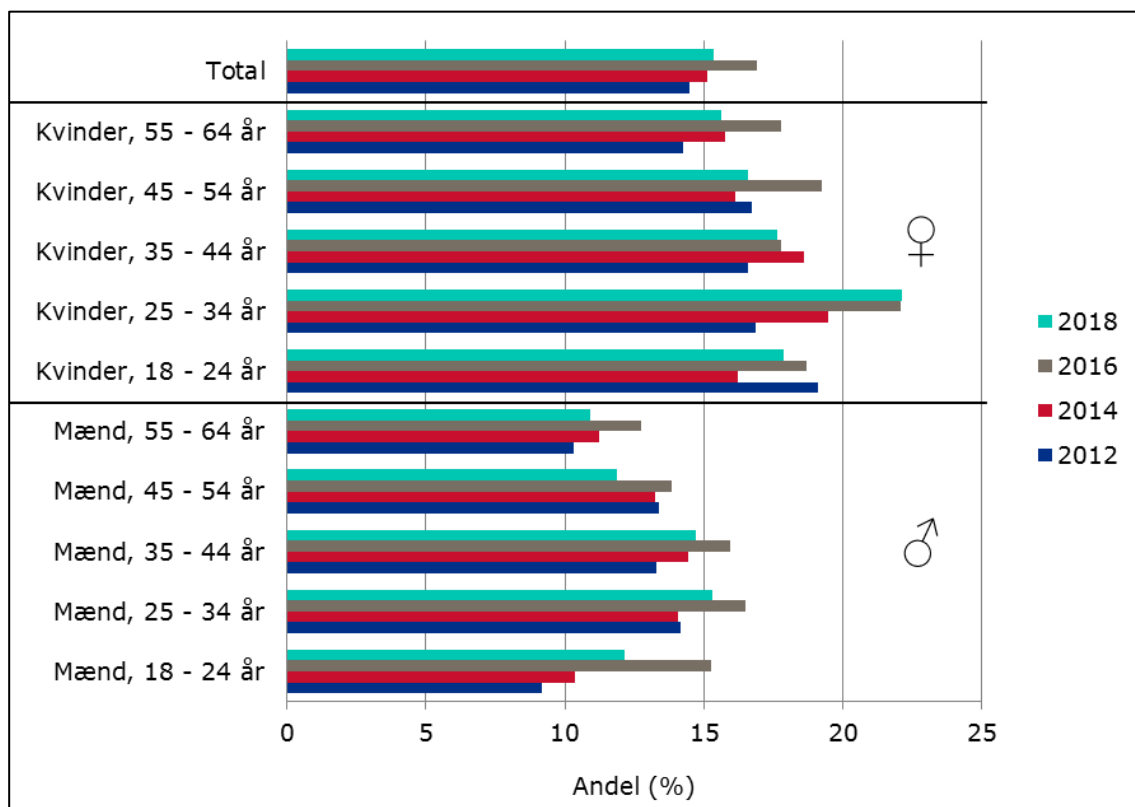
Figur 4 viser, hvordan belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø har udviklet sig i henholdsvis den offentlige og den private sektor i perioden 2012-2018. Det fremgår, at andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, er højere i den offentlige sektor i forhold til den private sektor. Denne forskel er statistisk signifikant. Der har været en stigning i begge sektorer mellem 2012 og 2018, dog størst i den offentlige sektor.

Figur 4. Andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø – fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figurer for delementer af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø (bilag 1) viser, at alle delementer af indekset er hyppigere forekommende i den offentlige sektor end i den private sektor. Især det at have været udsat for vold eller at have været udsat for trusler om vold er hyppigere forekommende i den offentlige sektor i forhold til den private sektor. Figurene viser også, at kvinder i højere grad end mænd svarer, at de har været udsat for vold eller trusler om vold.

Figur 5 viser køns- og aldersforskelle i resultaterne for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. Af figuren ses, at der er flere kvinder end mænd, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. Figuren viser også, at det især er kvinder i aldersgruppen 25-34 år, som falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø (22 %). Med undtagelse af de 45-54-årige samt de yngste kvinder, så har alle køn- og aldersgrupper oplevet en stigning i andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, fra 2012 til 2018.

Figur 5. Andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø – fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Se figurer for delementer af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø i bilag 1.

BELASTNINGSDINDEKS FOR MUSKEL-SKELETBESVÆR

Nedenstående afsnit omhandler det overordnede belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. Indekset består af fire delkomponenter, som beskrives kort i det følgende (se figurer i bilag 2).

Definition

Konstruktionen af indekset tog udgangspunkt i den videnskabelige litteratur om fysisk arbejdsmiljø. Indekset afspejler centrale og validerede mål for eksponering, der er anvendt i adskillige undersøgelser. I lyset af dette har Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) i samarbejde med Arbejdstilsynet udvalgt spørgsmål med fagligt og handlingsrelevant fokus. Indekset er konstrueret således, at en lønmodtager *både* skal være eksponeret og have symptomer for at falde inden for definitionen af indekset.

Belastningsindekset for muskel-skeletbesvær rummer følgende delelementer:

Eksponeringer:

- Hårdt fysisk arbejde
- Udsættelse for mindst én u hensigtsmæssig, ergonomisk eksponering i arbejdsmiljøet.

Symptomer:

- Begrænsning i arbejdet på grund af smerter inden for de seneste tre måneder
- Træthed efter en typisk arbejdsdag.

Det er således ikke tilstrækkeligt at være udsat for én eller flere eksponeringer i arbejdet. Lønmodtageren skal også have en grad af symptomer i form af smerter og træthed for at falde inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, som visualiseret i figur 6. Figuren er en grafisk illustration og afspejler ikke reelle størrelser. De røde cirkler er eksponeringer, de blå er symptomer, og den grå skraveret er lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. En lønmodtager kan kun tælle én gang i opgørelsen af belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, men det udelukker ikke, at lønmodtageren også falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.

Således er indekset for muskel-skeletbesvær defineret ved, at en lønmodtager falder inden for definitionen af indekset, hvis han/hun:

- oplever arbejdet som fysisk hårdt, dvs. scorer mindst 6 på en skala fra 0-10 på spørgsmålet: *Hvor fysisk hårdt opfatter du normalt dit nuværende arbejde?*

og

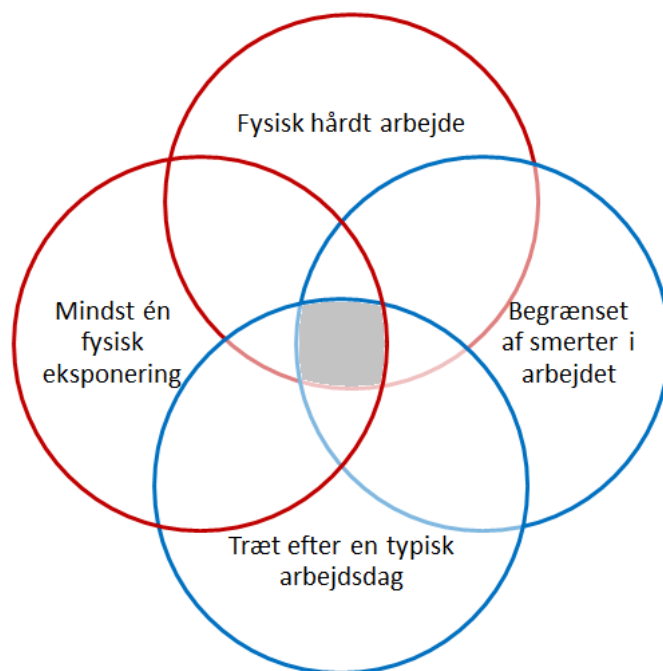
- er udsat for mindst én af følgende eksponeringer i arbejdet:
  - Går eller står mindst $\frac{3}{4}$ af tiden
  - Arbejder med ryggen vredet eller foroverbøjet uden at støtte med hænder og arme mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Har armene løftet i eller over skulderhøjde mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Gør de samme armbevægelser mange gange i minuttet (fx pakkearbejde, montering, maskinfødning, udskæring) mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Sidder på hug eller ligger på knæ i arbejdet mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Skubber eller trækker mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Bærer eller løfter mindst $\frac{1}{4}$ af tiden
  - Typisk løfter 30 kg eller derover.

og

- har været begrænset i arbejdet på grund af smerter inden for de seneste tre måneder.

og

- er 'Noget træt', 'Meget træt' eller 'Helt udmattet' efter en typisk arbejdsdag.

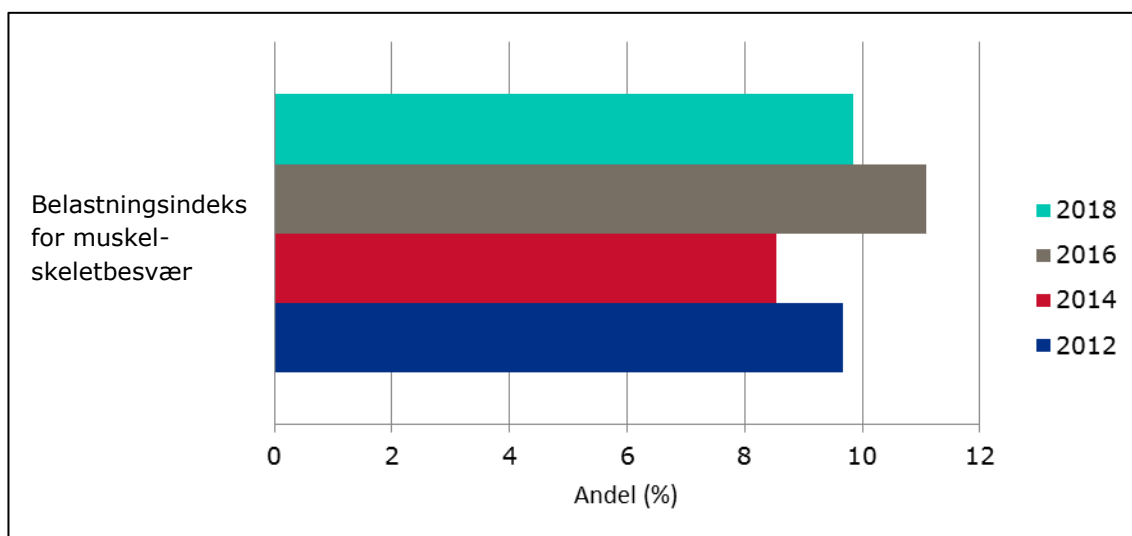
Figur 6. Definitionen af belastningsindeks for muskel-skeletbesvær

Resultater for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær

Andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, har udviklet sig fra 9,7 % i 2012 til 8,5 % i 2014 til 11,1 % i 2016 til 9,9 % i 2018. Således er andelen af lønmodtagere, som falder inden for indekset for muskel-skeletbesvær, stort set uændret mellem 2012 og 2018, idet der har været en ikke-signifikant stigning på ca. 2 %.

Figur 7. Andelen af lønmodtagere, der falder inden for definitionen af belastningsindeks for muskel-skeletbesvær (Arbejds miljø og Helbred 2012-2018)

Resultaterne vedrørende indekset for muskel-skeletbesvær viser, at især i brancher præget af manuelt arbejde falder en stor andel af lønmodtagerne inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær (figur 8). Men også i brancher som Frisører og kosmetologer samt Døgninstitutioner og hjemmepleje har en stor andel af lønmodtagerne muskel-skeletbesvær. I brancher med den største andel lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, falder cirka 25 % af lønmodtagerne inden for definitionen af indekset. Denne andel er cirka fem gange så stor som andelen i de mindst belastede brancher, hvor kun cirka 5 % falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær.

Den fem brancher med den største andel af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, er Opførelse og nedrivning af byggeri, Frisører og anden personlig pleje, Rengøring, Slagterier samt Færdiggørelse af byggeri. Brancherne med den mindste andel lønmodtagere, der falder inden for indekset, er Kontor, Film, presse og bøger, Energi og råstoffer, Universiteter og forskning samt IT og telekommunikation.

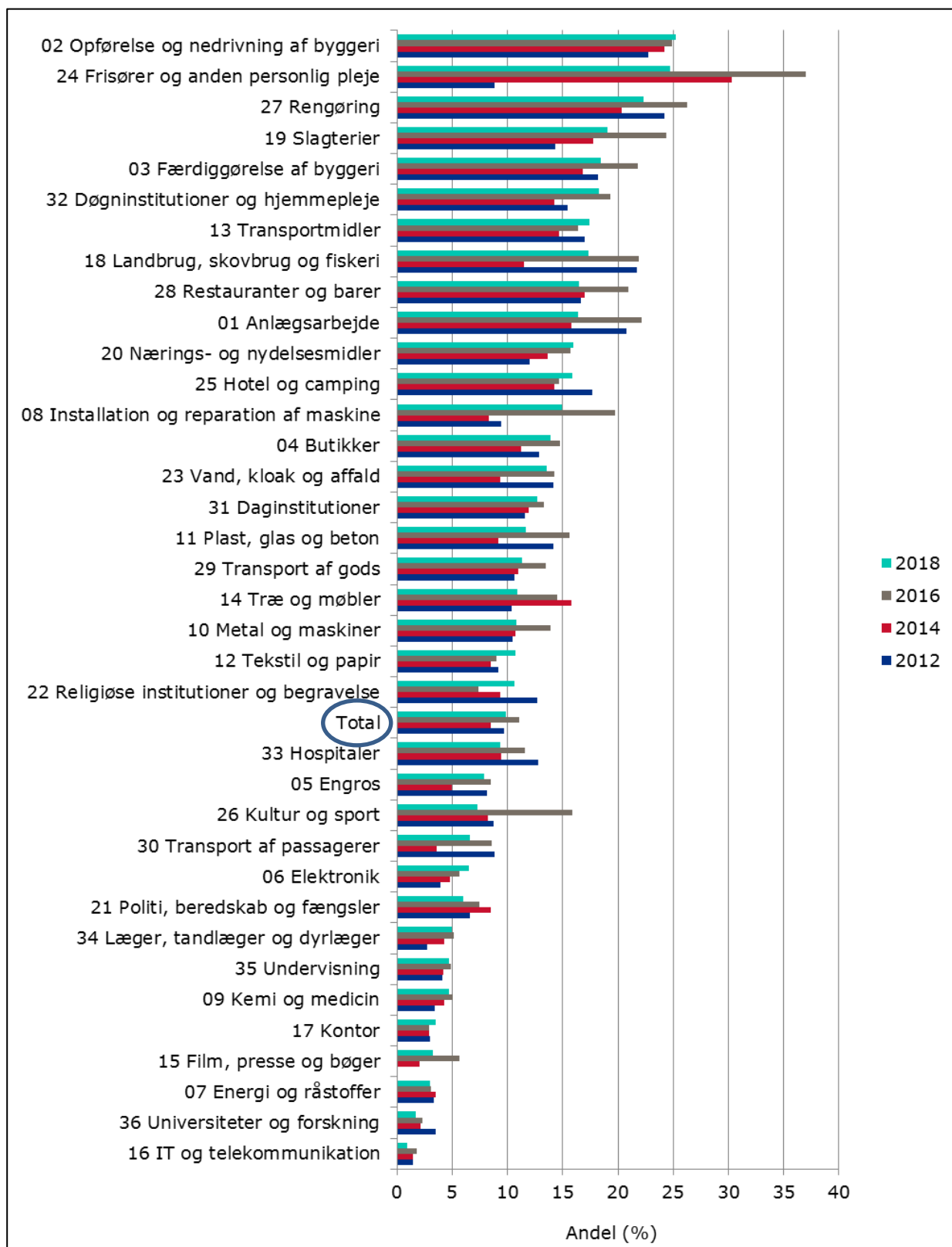

Der er stor forskel på brancherne i forhold til, om der har været stigninger eller fald i perioden 2012-2018.

De største stigninger i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær findes i brancherne, Frisører og anden personlig pleje, Installation og reparation af maskiner, Slagterier, Nærings- og nydelsesmidler samt Daginstitutioner og hjemmepleje.

De største fald findes i brancherne, Landbrug, skovbrug og fiskeri, Anlægsarbejde, Hospitaler, Plast, glas og beton samt Transport af passagerer.

Det bemærkes, at branchen, Frisører og anden personlig pleje, er en meget lille branche, hvorfor der kan være udsving i branchen relative placering.

Figur 8. Andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

I tabel 3 ses delelementerne i belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. Af tabellen ses, at blandt eksponeringerne er 'Fysisk hårdt arbejde' faldet statistisk signifikant, mens der ikke har været nævneværdige ændringer i 'Mindst én fysisk eksponering'. Blandt symptomerne er 'Træthed efter arbejde' steget statistisk signifikant mellem 2012 og 2018, mens der ikke har været signifikante ændringer i 'Begrænset i arbejdet på grund af smerter'.

Tabel 3. Delelementer i belastningsindeks for muskel-skeletbesvær (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Delelementer i indeks		2012	2014	2016	2018	P-værdi (2012-2018)
		%	%	%	%	
Eksponeringer	Fysisk hårdt arbejde	31,46	27,38	31,01	27,49	<0,0001***
	Mindst én fysisk eksponering	59,27	56,96	58,16	58,88	0,439
Symptomer	Noget træt, meget træt, helt udmattet efter arb.	63,98	64,27	65,76	64,92	<0,0001***
	Begrænset i arbejdet pga. smerter	24,87	23,48	26,81	25,60	0,121
Samlet indeks	Belastningsindeks for muskel-skeletbesvær	9,67	8,53	11,10	9,85	0,608

* Let statistisk signifikant ($p < 0,05$)

** Middel-stærkt statistisk signifikant ($p < 0,001$)

*** Stærkt statistisk signifikant ($p < 0,0001$)

Tabel 4. Eksponeringer, der indgår i delelementet, 'Mindst én fysisk eksponering i arbejdet' (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Delelementer i indeks	2012	2014	2016	2018	P-værdi (2012-2018)
	%	%	%	%	
Går og står mindst 3/4 af tiden	40,96	39,29	40,79	39,62	0,010*
Sidder på hug mindst 1/4 af tiden	17,16	17,17	18,21	16,91	0,540
Skubber eller trækker mindst 1/4 af tiden	21,09	20,91	22,25	20,98	0,808
Bærer eller løfter mindst 1/4 af tiden	31,35	30,67	31,75	31,11	0,628
Typiske løft vejer mindst 30 kg.	5,12	4,26	4,15	4,03	<0,0001***
Vrider i ryggen mindst 1/4 af tiden	29,29	27,91	30,69	30,87	0,002*
Arme løftet mindst 1/4 af tiden	19,43	18,33	20,18	19,30	0,757
Gentagne bevægelser mindst 1/4 af tiden	22,20	20,44	22,55	25,00	<0,0001

* Let statistisk signifikant ($p < 0,05$)

** Middel-stærkt statistisk signifikant ($p < 0,001$)

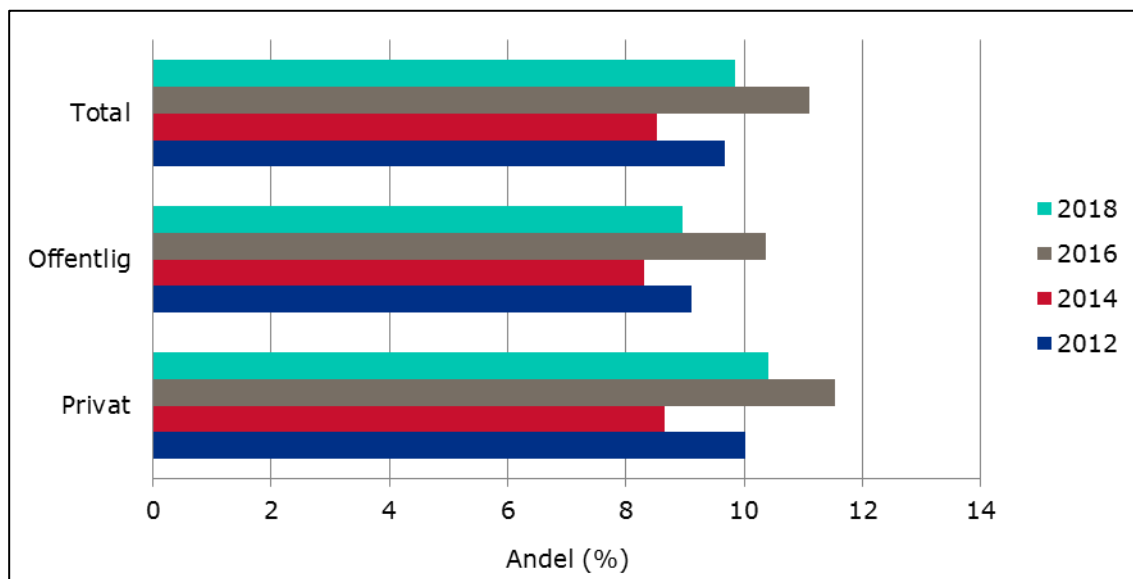
*** Stærkt statistisk signifikant ($p < 0,0001$)

Udviklingen i de otte muskel-skelet-eksponeringer, som indgår i 'Mindst én fysisk eksponering i arbejdet', er vist i tabel 4. Heraf ses, at selvom der ikke har været statistisk

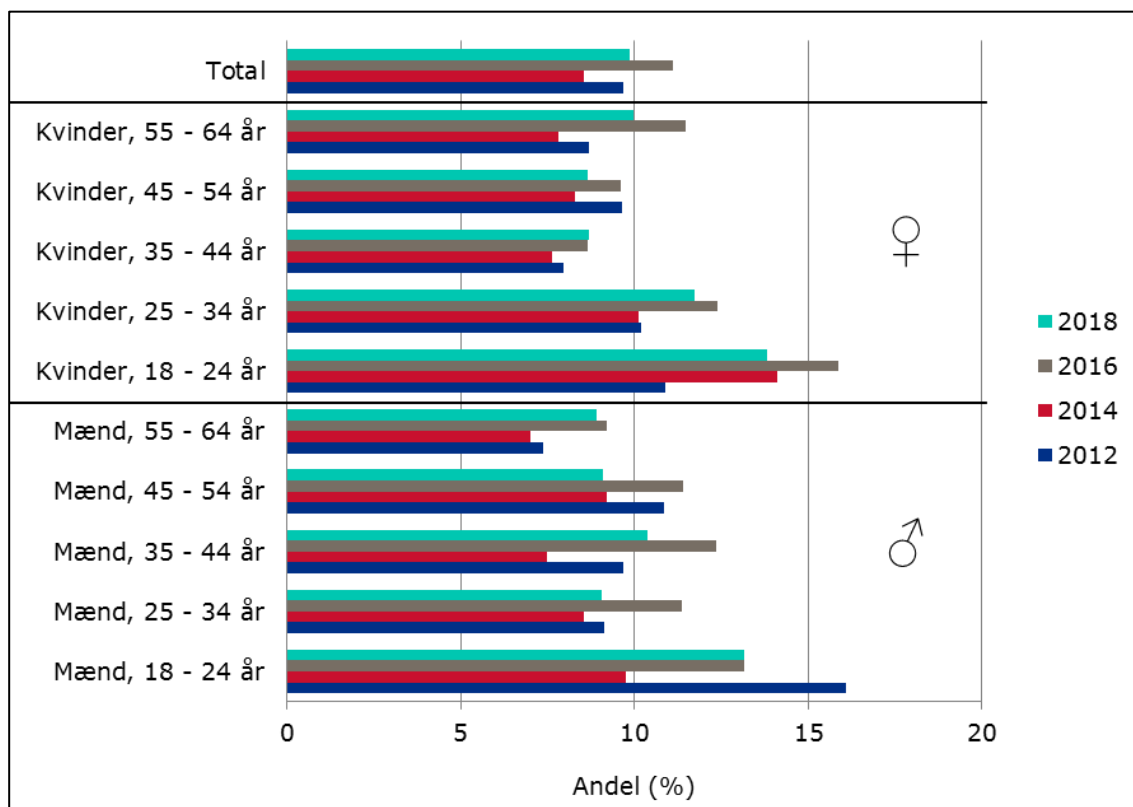
signifikant ændring i den overordnede variabel 'Mindst én fysisk eksponering i arbejdet', har der fra 2012 til 2018 været et statistisk signifikant fald i andelen af lønmodtagere, der går og står mindst 3/4 af tiden eller løfter mindst 30 kg. Omvendt har der været en stigning i andelen af lønmodtagere, der svarer, at de arbejder med ryggen vredet mindst 1/4 af tiden eller har gentagne armbevægelser mindst 1/4 af tiden.

I figur 9 ses andelen af lønmodtagere med muskel-skeletbesvær i den offentlige og private sektor. Figuren viser, at ca. 10 % af lønmodtagere i det private, og ca. 9 % af lønmodtagere i det offentlige falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. Denne forskel er lille, men dog statistisk signifikant.

Figur 9. Andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær – fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 10 viser andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær i forskellige køn- og aldersgrupper. Af figuren ses, at det overvejende er unge lønmodtagere (aldersgruppen 18-24 år), som falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær.

Figur 10. Andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær – fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Det bemærkes, at en del af forklaringen på, at så stor en andel af de unge lønmodtagere falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, kan være, at de unge i alderen 18-24 år, som er på arbejdsmarkedet, overvejende er ansat i brancher med fysisk/manuelt arbejde, og at gruppen er sammensat af lønmodtagere i deltids-/studiejobs og lønmodtagere i fuldtidsjobs efter kort eller ingen uddannelse.

Se figurer for delementer af indeks for muskel-skeletbesvær i bilag 2.

KONKLUSION

Konklusionen på resultaterne fra Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018 er, at andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, er steget lidt i perioden, mens der ikke har været en nævneværdig ændring i belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. Stigningen i belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø er lille, men forholdsvis konsistent henover brancher, sektorer, køn- og aldersgrupper. Enkelte grupper har dog oplevet et fald i andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø i perioden 2012-2018. Mellem 2016 og 2018 har der været et fald i både belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og belastningsindeks for muskel-skeletbesvær.

Stigningen i andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø i perioden 2012-2018, forekommer især i brancher, hvor der arbejdes med mennesker, og hvor en relativ stor andel i forvejen falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. Det er især kvinder og offentligt ansatte, der falder inden for definitionen af belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, og især i aldersgruppen 25-34 år falder en stor andel inden for indekset.

I forhold til delelementerne i belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, har der været et fald mellem 2012 og 2018 i andelen af lønmodtagere, der har været udsat for mobning, og samtidig ses positive tendenser for hovedparten af de psykosociale eksponeringer. Til gengæld er andelen af lønmodtagere med en høj depressionsscore eller en høj stress-symptom-score, steget, og det er især stigningen i depressionsscoren, der kan forklare stigningen i det overordnede belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø.

Brancherne, Slagterier, Døgninstitutioner og hjemmepleje, Vand, kloak og affald, Hotel og camping samt Restauranter og barer har den største andel af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø i 2018. I disse brancher falder 20-25 % af lønmodtagerne inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. I branchen Slagterier er tallet for 2018 på 26 %.

De største stigninger (2012-2018) i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, findes i brancherne, Installation og reparation af maskiner, Frisører og anden personlig pleje, Slagterier, Restauranter og barer samt Træ og møbler.

Andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, har ikke ændret sig nævneværdigt mellem 2012 og 2018. Over hele

perioden er knap 10 % af lønmodtagerne (dog 11 % i 2016) faldet inden for definitionen af belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. Det er særligt lønmodtagere i brancher med en høj grad af fysisk/manuelt arbejde, der falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, og især unge lønmodtagere samt lønmodtagere i den private sektor.

Andelen af lønmodtagere, der svarer, at deres arbejde er fysisk hårdt, er faldet i perioden 2012-2018. Omvendt er andelen af lønmodtagere, der svarer, at de er noget trætte, meget trætte eller udmattede efter arbejde, steget siden 2012. Da de øvrige delelementer ikke har ændret sig nævneværdigt i perioden, betyder det alt i alt, at det overordnede belastningsindeks for muskel-skeletbesvær ikke har ændret sig nævneværdigt mellem 2012 og 2018.

De fem brancher med den største andel af lønmodtagere, der falder inden for indekset, er Opførelse og nedrivning af byggeri, Frisører og anden personlig pleje, Rengøring, Slagterier samt Færdiggørelse af byggeri.

De største stigninger (2012-2018) i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær findes i brancherne, Frisører og anden personlig pleje, Installation og reparation af maskiner, Slagterier, Nærings- og nydelsesmidler samt Daginstitutioner og hjemmepleje.

BILAG

Bilag 1 - figurer for delkomponenter af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø

Den største andel af lønmodtagere med en høj gennemsnitlig score på skalaen for psykosociale eksponeringer findes i 2018 i brancherne, Slagterier, Vand, kloak og affald, Undervisning, Døgninstitutioner og hjemmepleje samt Rengøring (figur 11).

Den laveste andel findes i brancherne, Kultur og sport, Færdiggørelse af byggeri, Religiøse institutioner og begravelse, Kemi og medicin samt Landbrug, skovbrug og fiskeri.

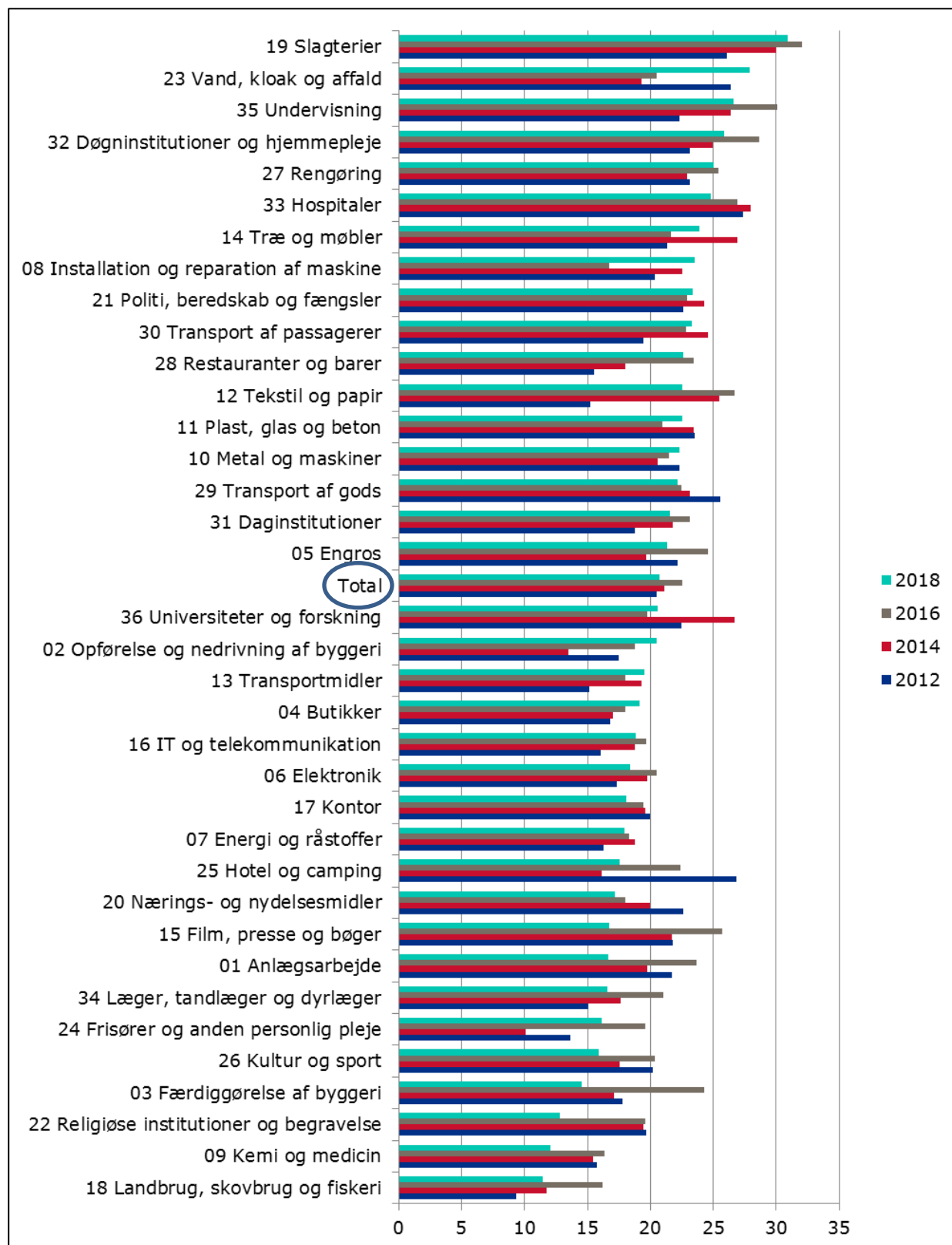
Andelen af lønmodtagere, der har været udsat for mobning og som samtidig scorer højt på depressionsskalaen, er i 2018 højest i brancherne, Hotel og camping, Slagterier, Frisører og anden personlig pleje, Døgninstitutioner og hjemmepleje samt Vand, kloak og affald (figur 29). For mobning alene er det især branchen, Slagterier, hvor en stor andel af lønmodtagerne angiver at have været udsat for mobning inden for det seneste år, men også Døgninstitutioner og hjemmepleje samt Vand, kloak og affald ligger højt (figur 14).

I brancher, hvor kontakten med mennesker er stor, findes de største andele af lønmodtagere, der rapporterer at have været udsat for vold eller trusler om vold inden for de seneste 12 måneder. Især branchen, Døgninstitutioner og hjemmepleje, skiller sig ud ved, at knap 30 % af lønmodtagerne svarer, at de har været udsat for vold inden for de seneste 12 måneder (figur 17). Men også i brancher som Undervisning, Daginstitutioner, Hospitaler samt Politi, beredskab og fængsler har 10-15 % af lønmodtagerne været udsat for vold. I de øvrige brancher er forekomsten af vold generelt meget lav. Kombinationen af vold, trusler om vold samt symptomer på depression er ligeledes især høj i branchen Døgninstitutioner og hjemmepleje, hvor ca. 13 % både har oplevet vold eller trusler og depressionssymptomer (figur 32). Forekomsten af depressive symptomer er højest i brancherne, Hotel og camping, Restauranter og barer, Butikker, Rengøring samt Frisører og anden personlig pleje (figur 26).

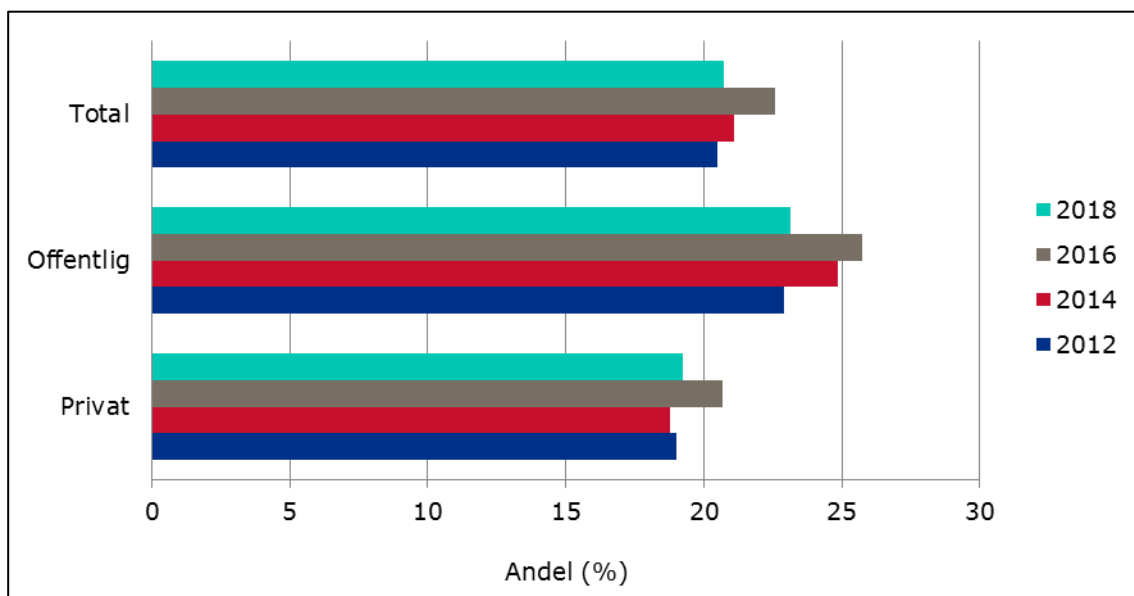
Andelen af lønmodtagere med symptomer på stress er højest i brancherne, Frisører og anden personlig pleje, Slagterier, Vand, kloak og affald, Restauranter og barer samt Hotel og camping (figur 23). Kombinationen af stresssymptomer og psykosocial eksponering er højest i brancherne, Slagterier, Vand, kloak og affald, Installation og reparation af maskiner, Frisører og anden personlig pleje samt Træ og møbler (figur 35). I de to førstnævnte brancher har mere end 30 % af lønmodtagerne en stressscore på mindst 6.

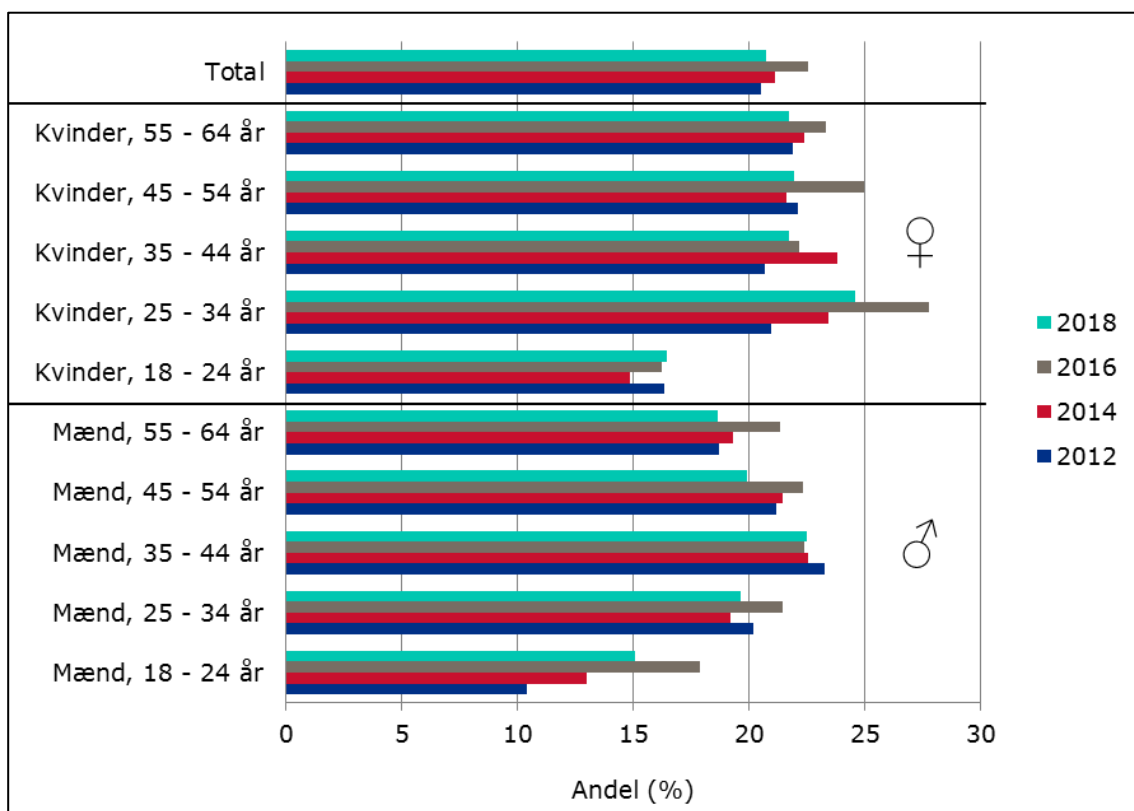
Psykosocial eksponering

Figur 11. Andelen af lønmodtagere med en høj grad af psykosociale eksponeringer (score ≥ 19) - fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

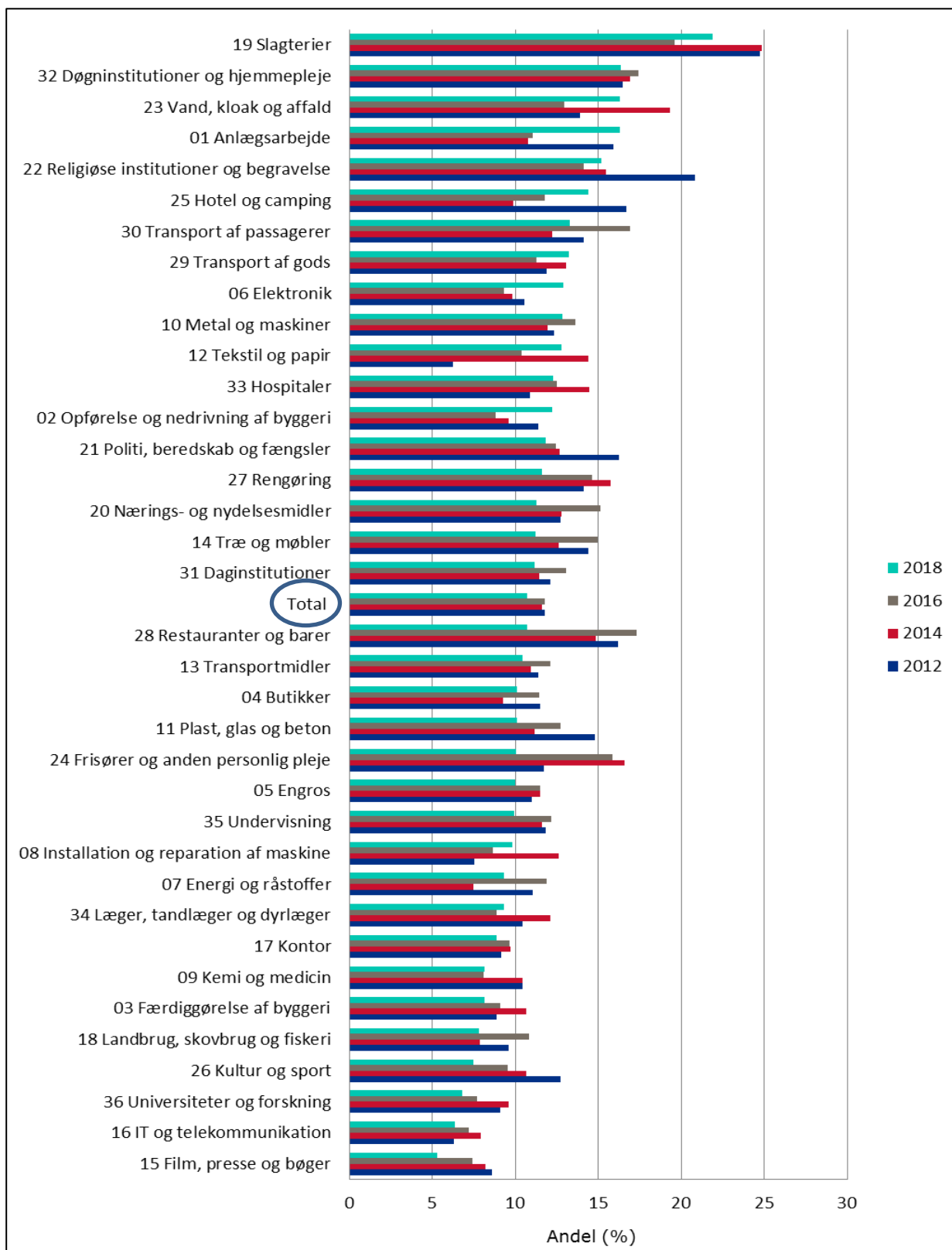
Figur 12. Andelen af lønmodtagere med en høj grad af psykosociale eksponeringer (score ≥ 19) - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

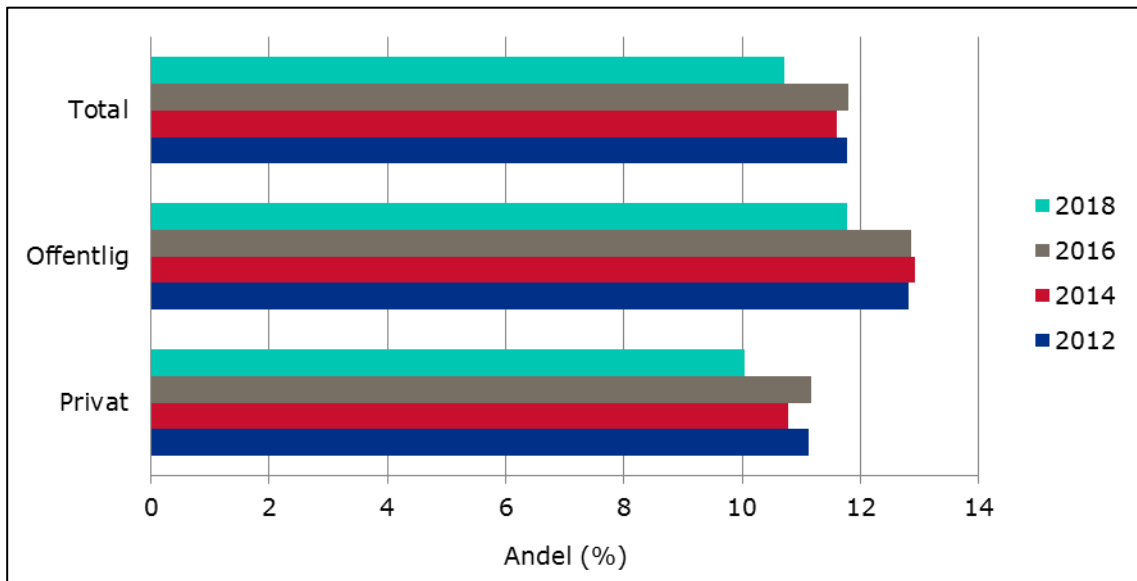
Figur 13. Andelen af lønmodtagere med en høj grad af psykosociale eksponeringer (score ≥ 19) - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

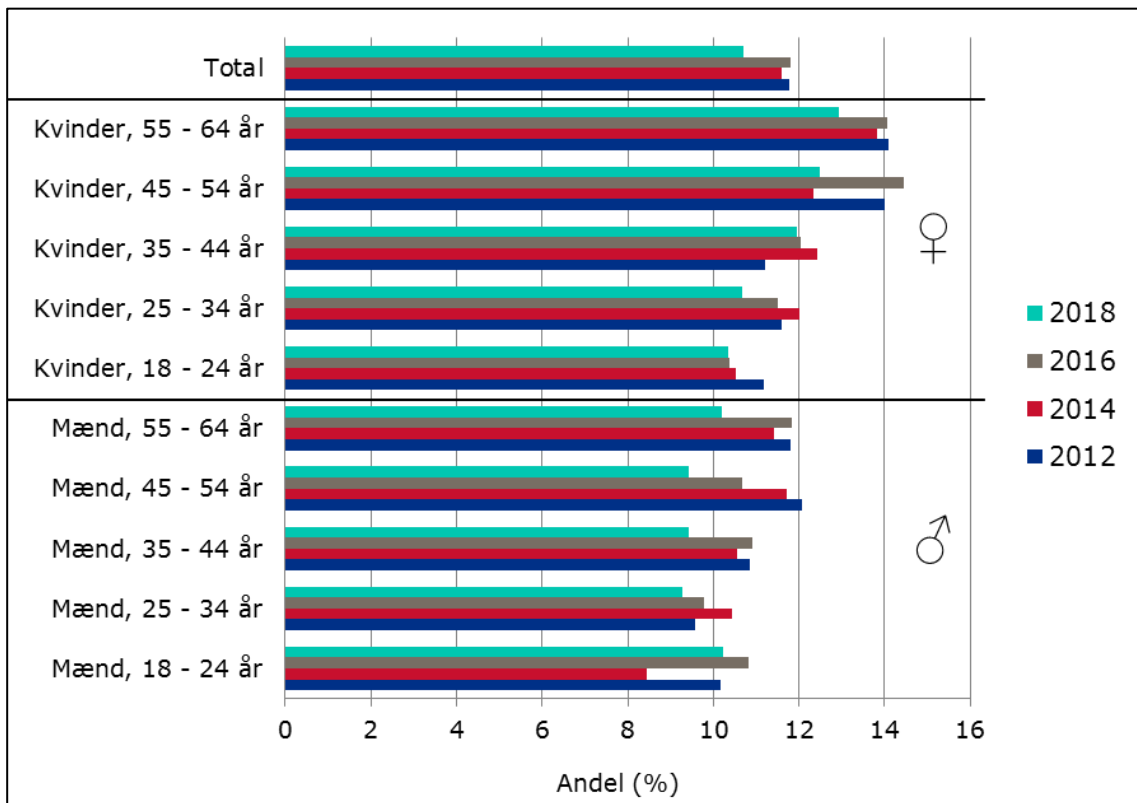
Mobning

Figur 14. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for mobning inden for det seneste år - fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

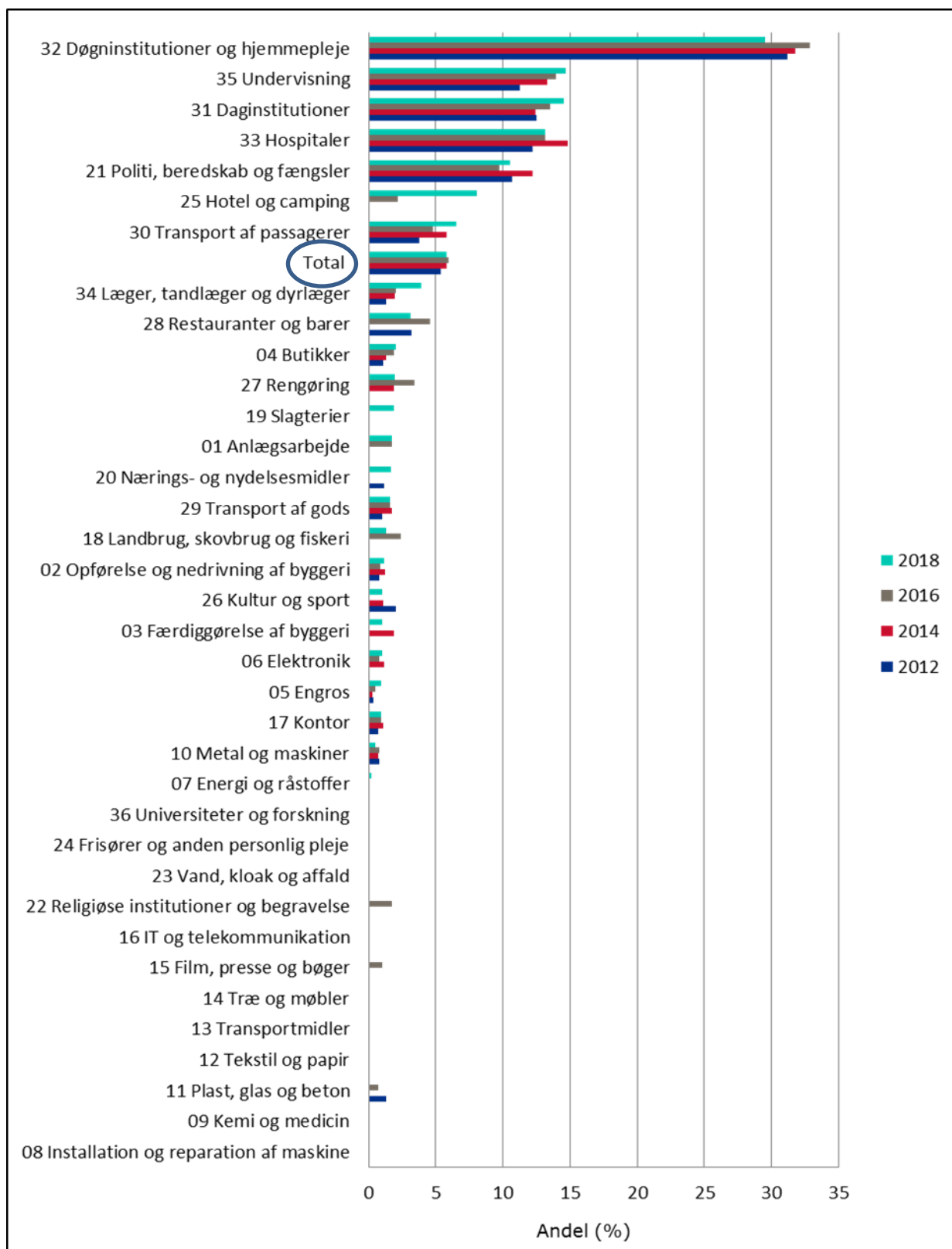
Figur 15. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for mobning inden for det seneste år - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

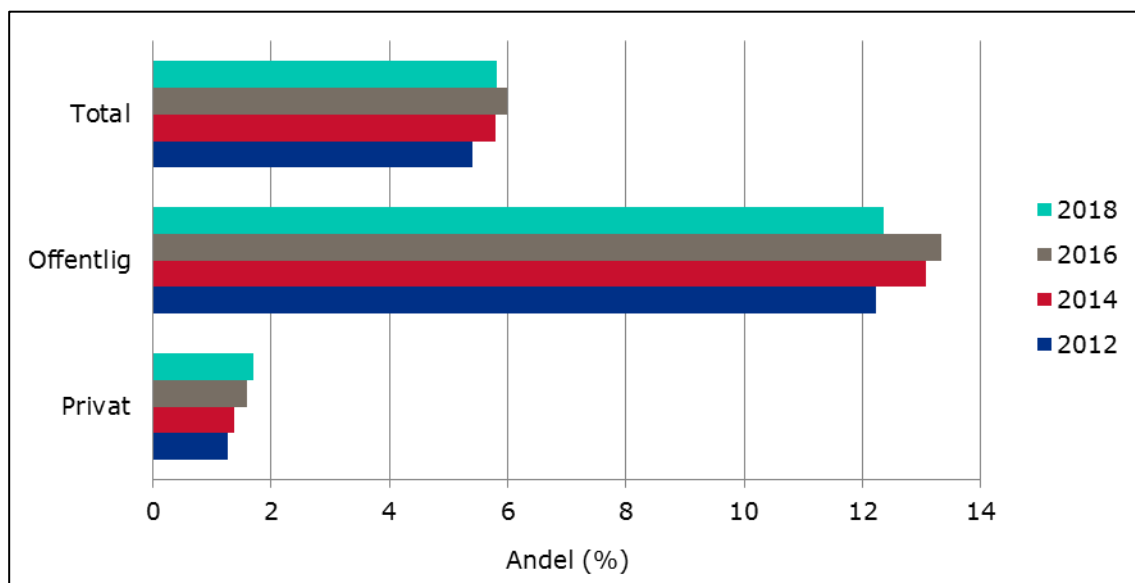
Figur 16. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for mobning inden for det seneste år - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

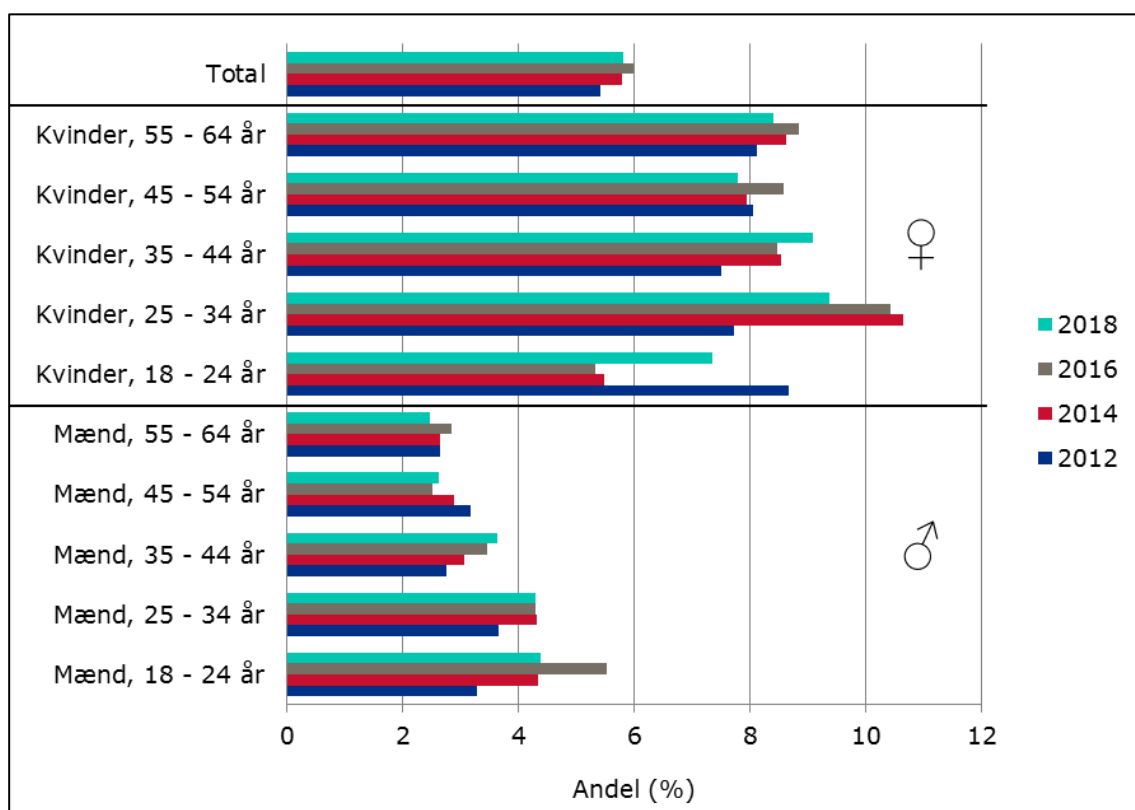
Vold

Figur 17. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for vold inden for det seneste år – fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

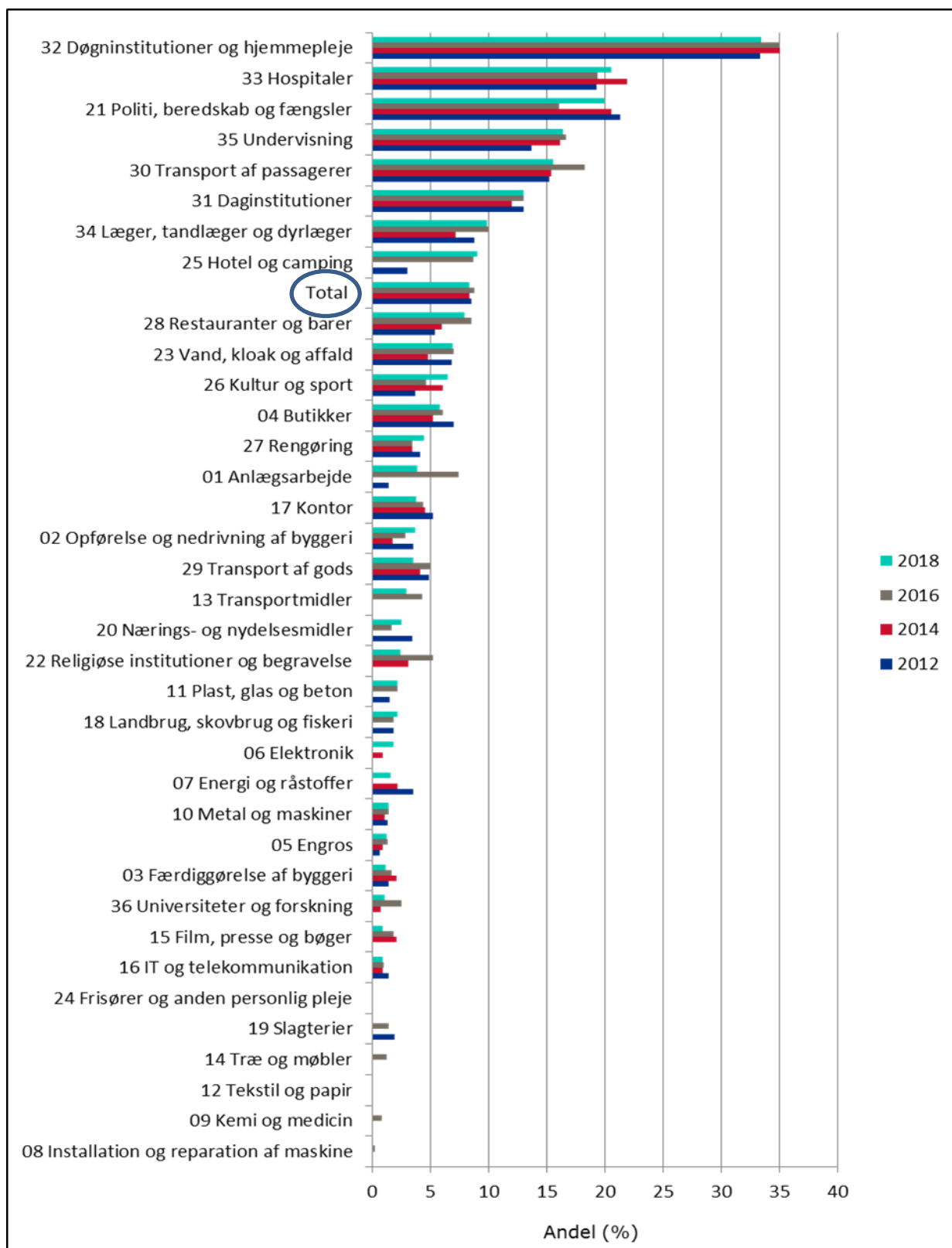
Figur 18. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for vold inden for det seneste år - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 19. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for vold inden for det seneste år - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

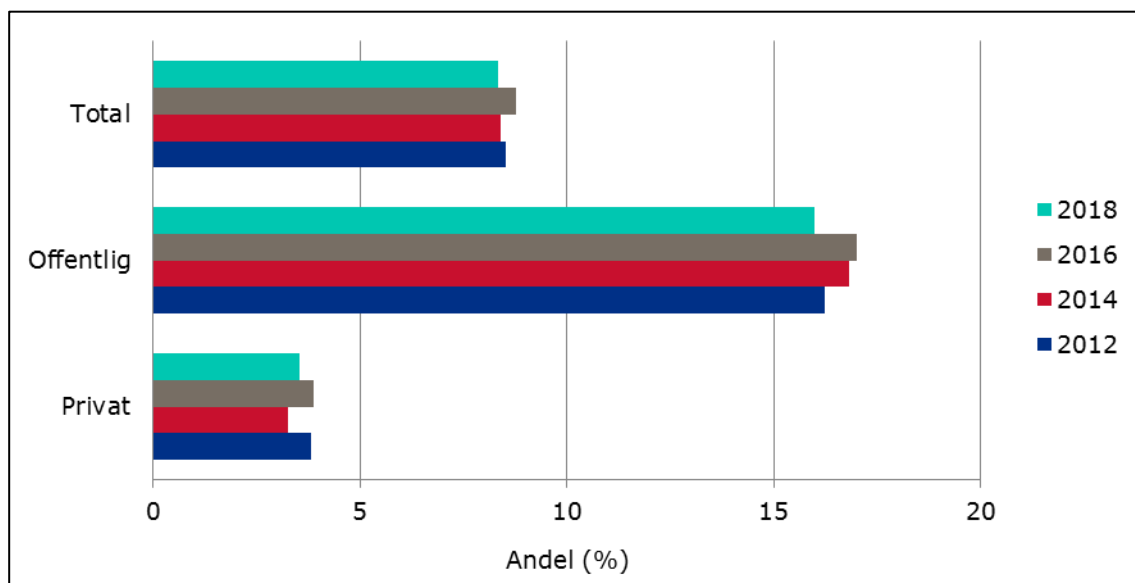

Trusler om vold

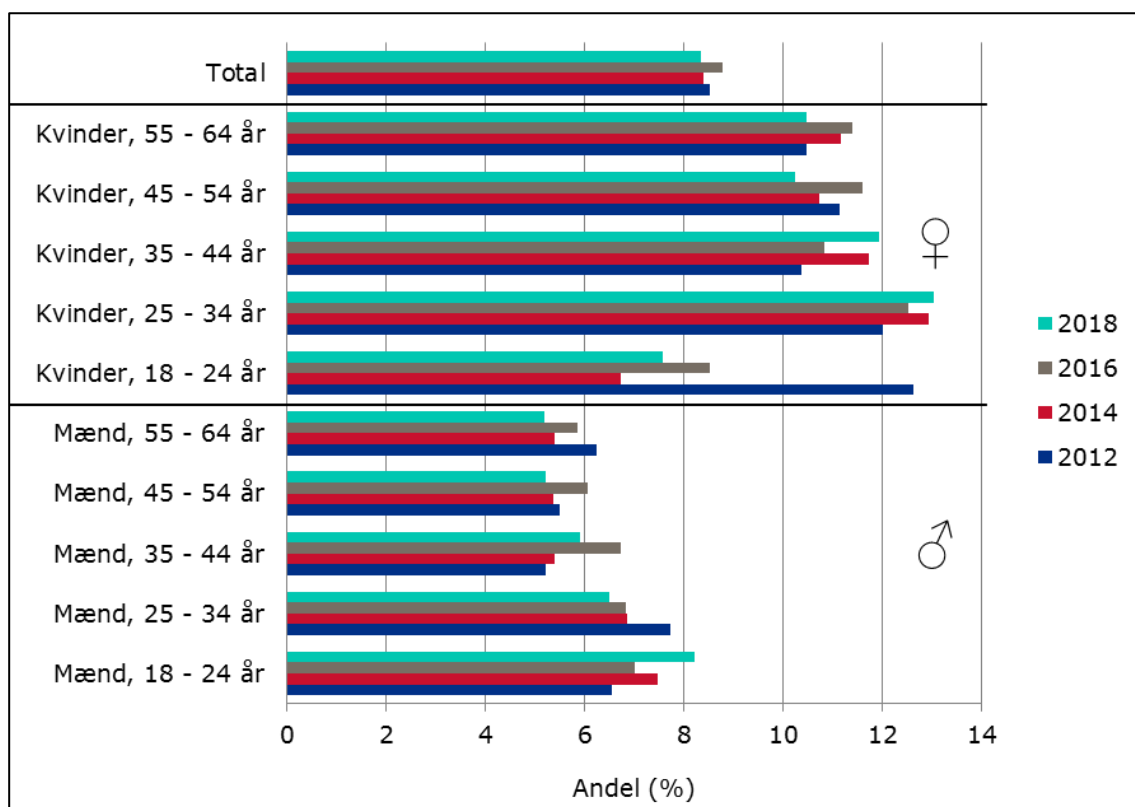

Figur 20. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for trusler om vold inden for det seneste år - fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

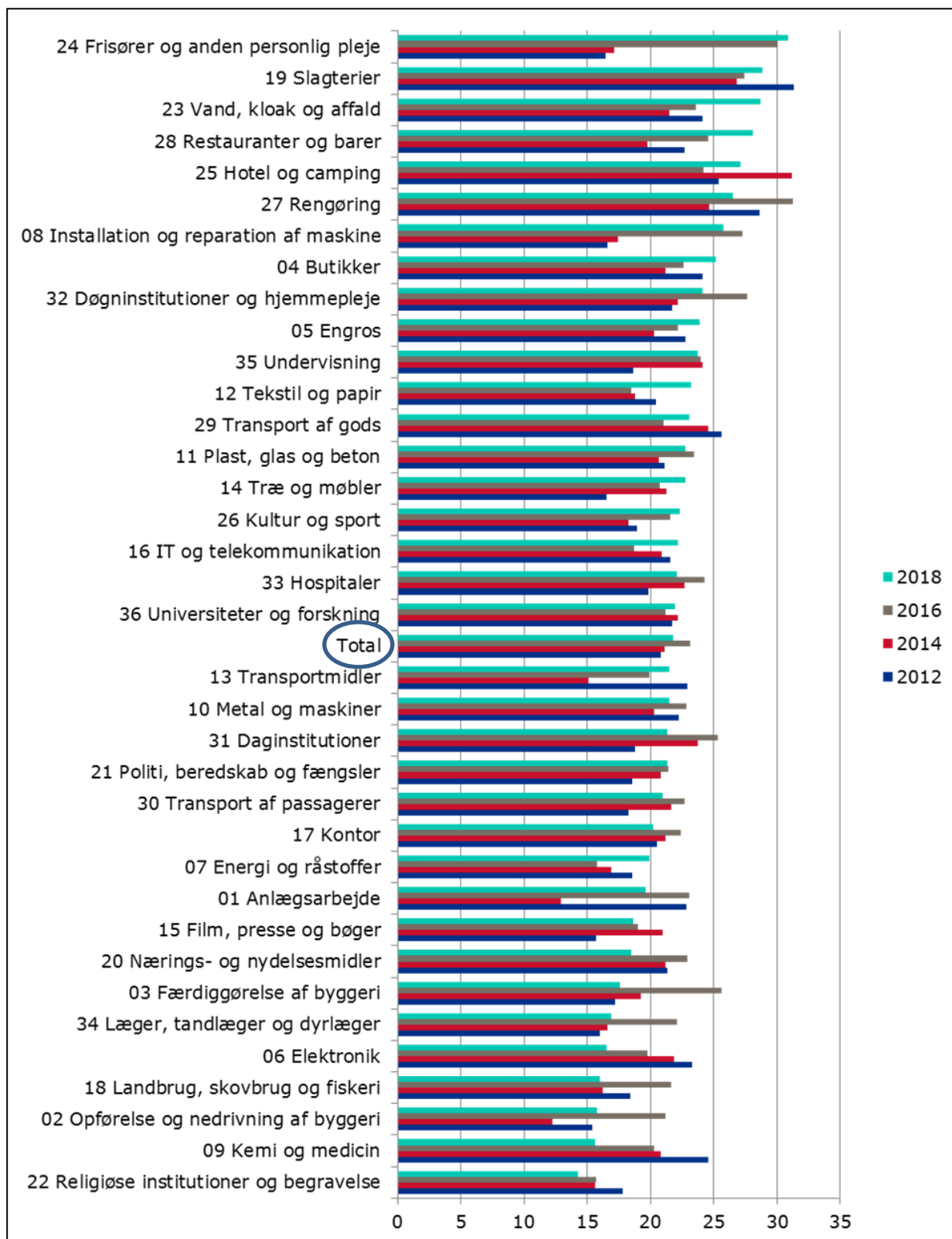
Figur 21. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for trusler om vold inden for det seneste år - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

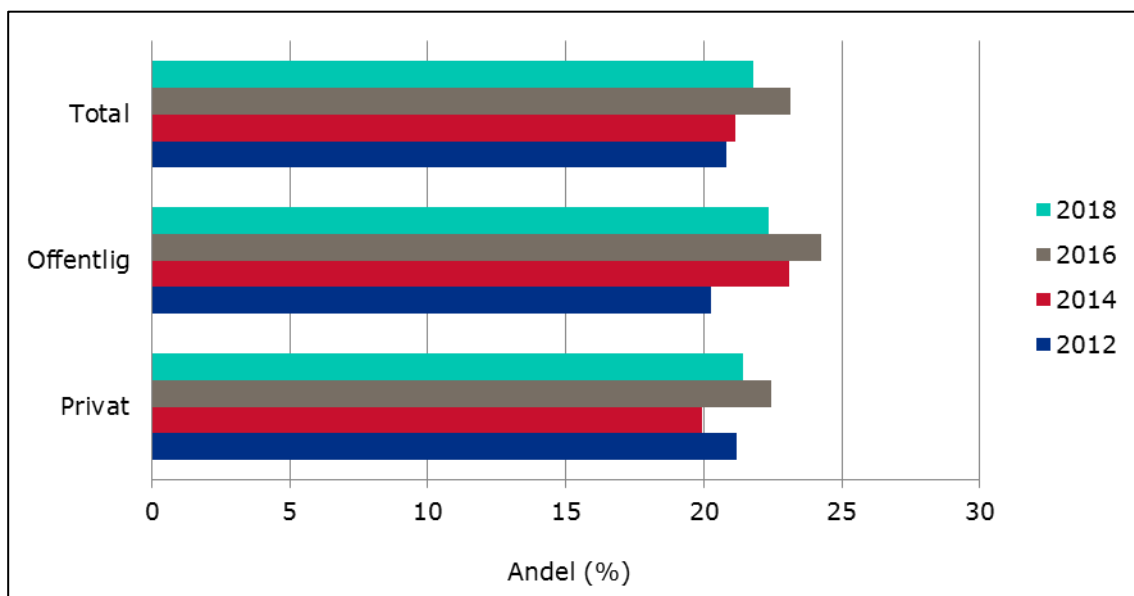
Figur 22. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for trusler om vold inden for det seneste år - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

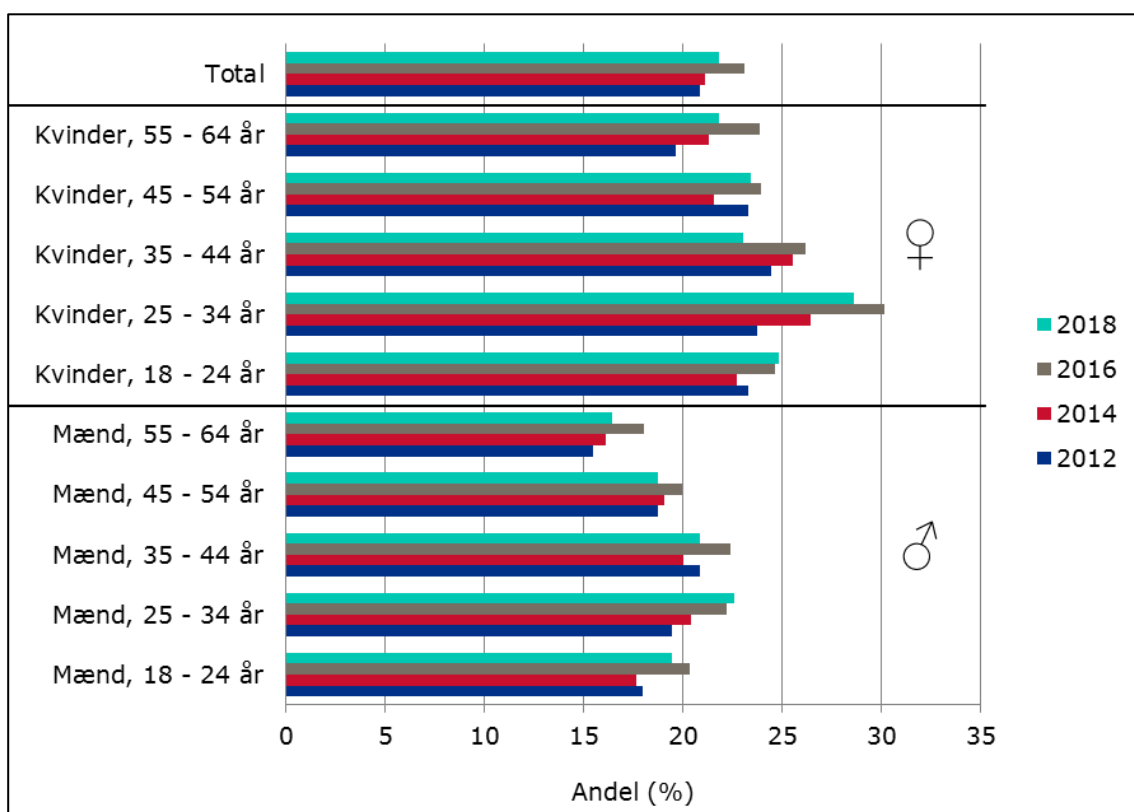
Symptomer på stress

Figur 23. Andelen af lønmodtagere med symptomer på stress - fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

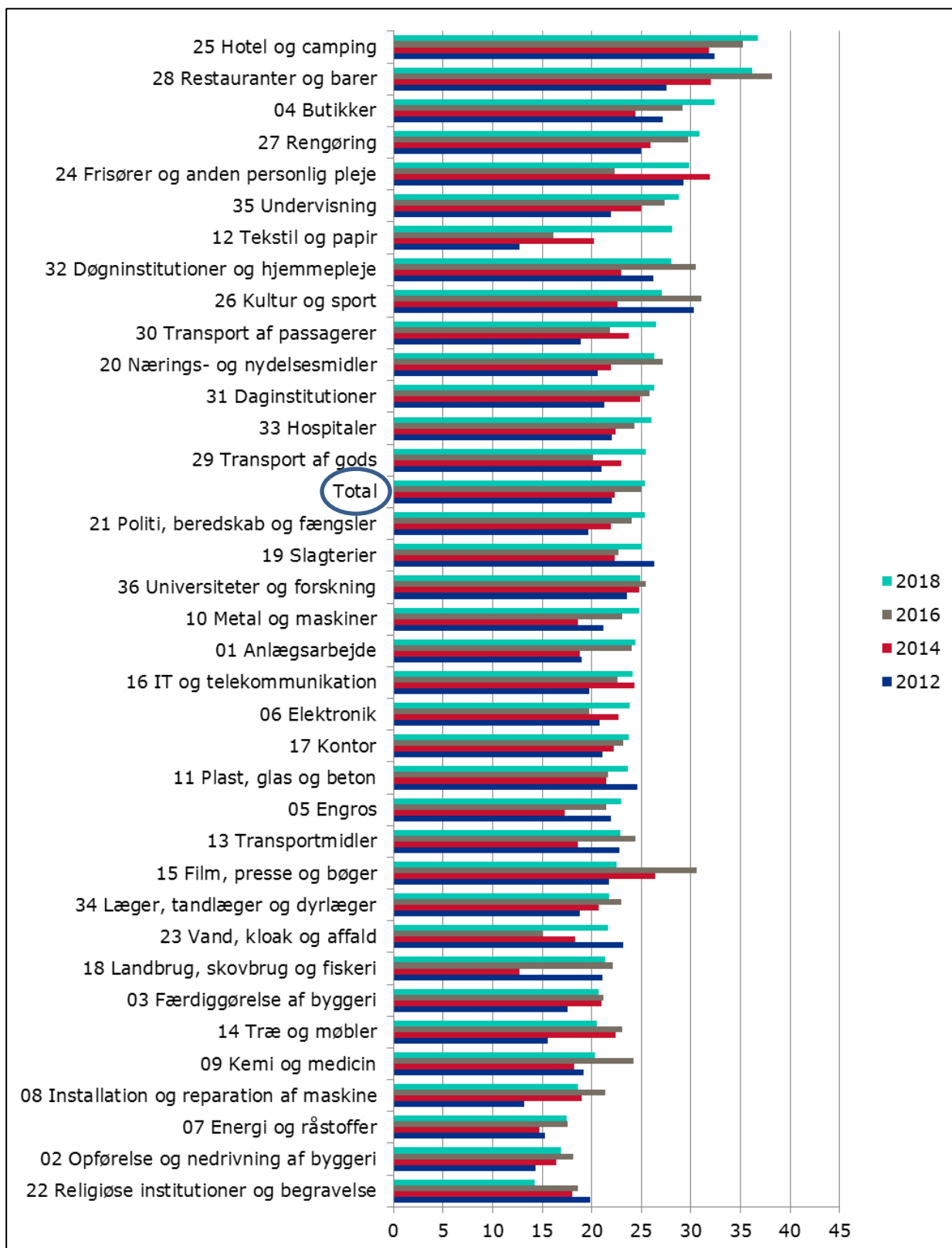
Figur 24. Andelen af lønmodtagere med symptomer på stress (Perceived Stress Scale ≥ 6) - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

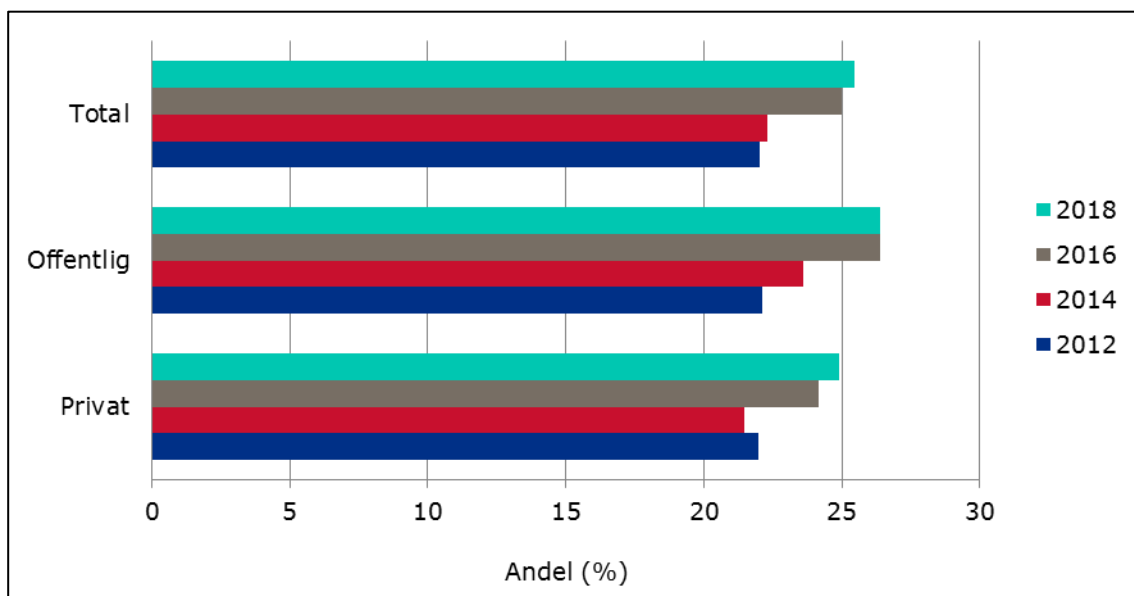
Figur 25. Andelen af lønmodtagere med symptomer på stress (Perceived Stress Scale ≥ 6) - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

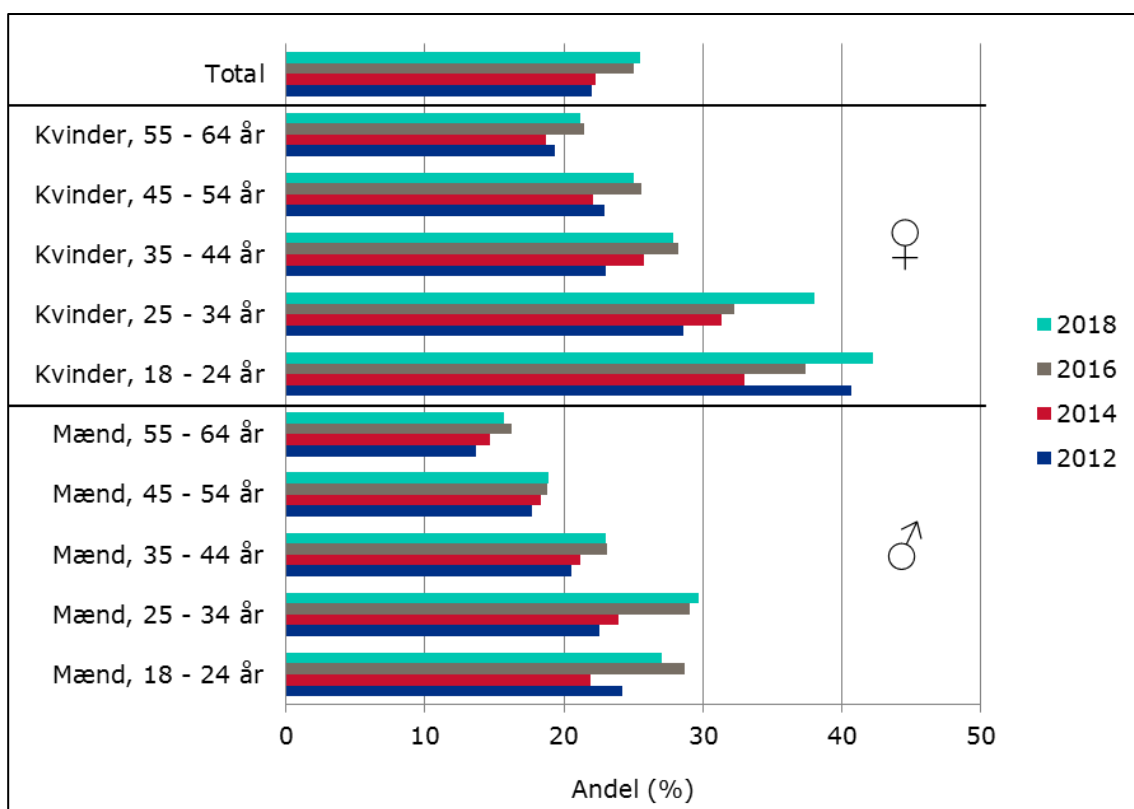
Depressionssymptomer

Figur 26. Andelen af lønmodtagere med høj depressionsscore (MDI ≥ 13) - fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

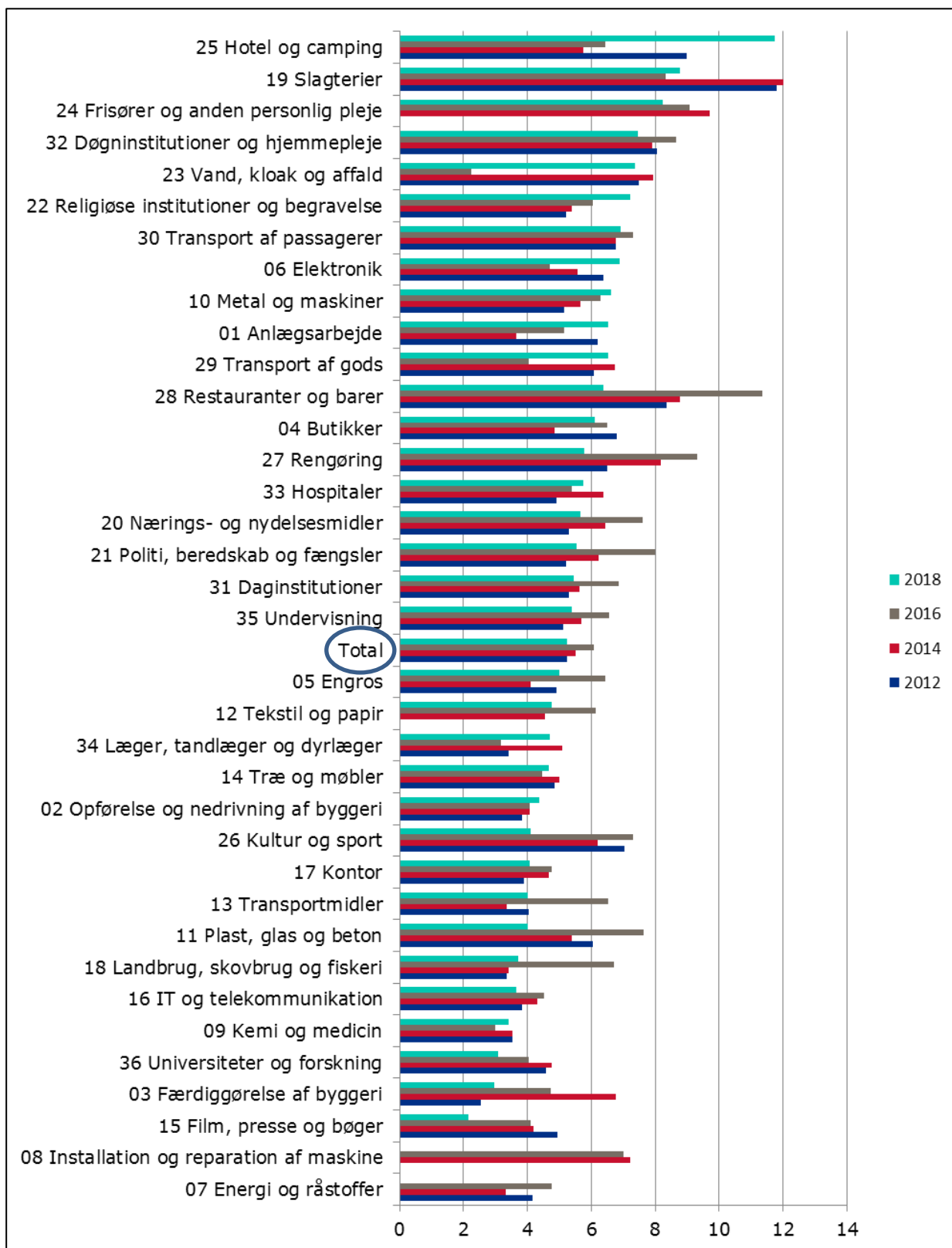
Figur 27. Andelen af lønmodtagere med høj depressionsscore (MDI $\geq$ 13) - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

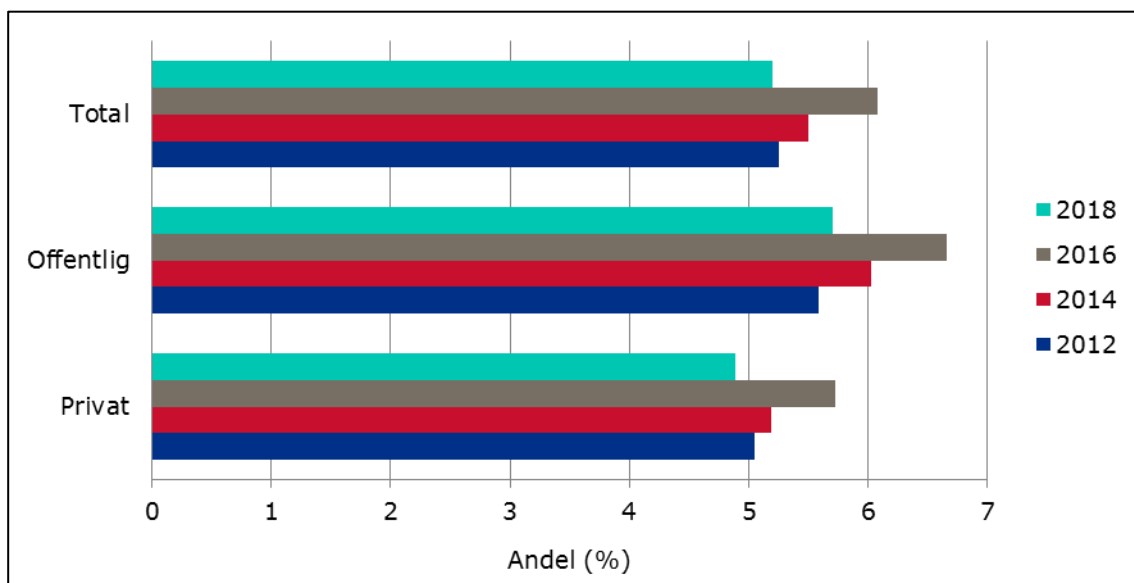
Figur 28. Andelen af lønmodtagere med høj depressionsscore (MDI $\geq$ 13) - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

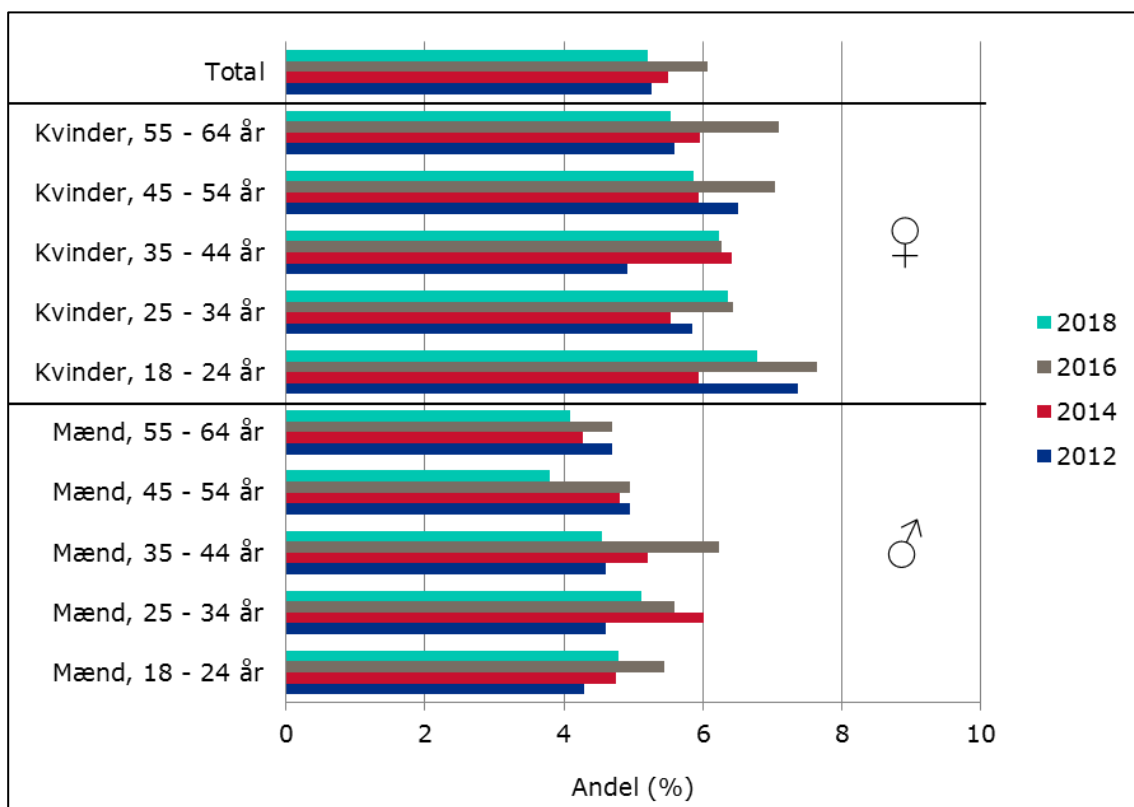
Mobning og depressionssymptomer

Figur 29. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for mobning og som har en høj depressionsscore - fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

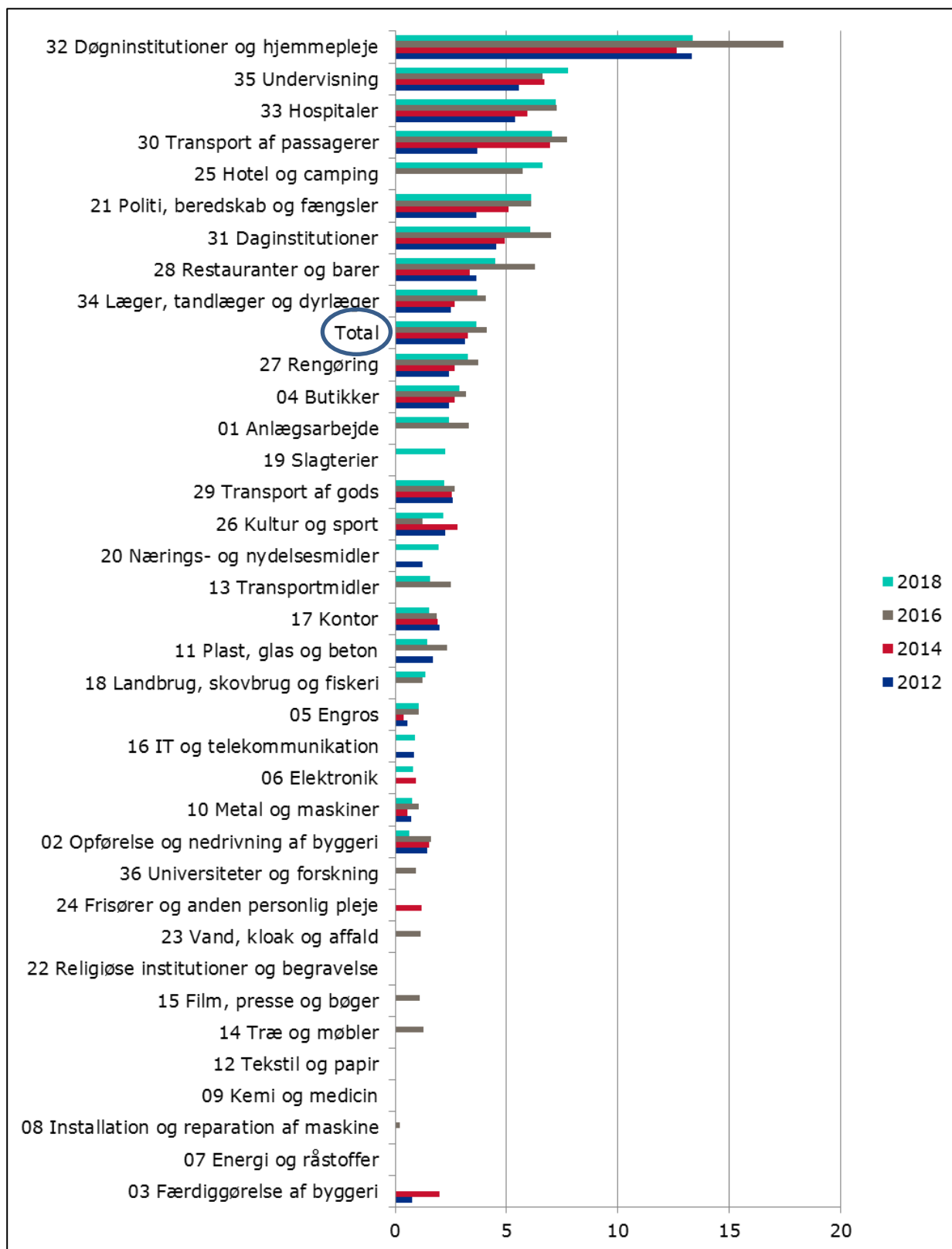
Figur 30. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for mobning inden for det seneste år, og som samtidig har en høj depressionsscore - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 31. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for mobning inden for det seneste år, og som samtidig har en høj depressionsscore - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

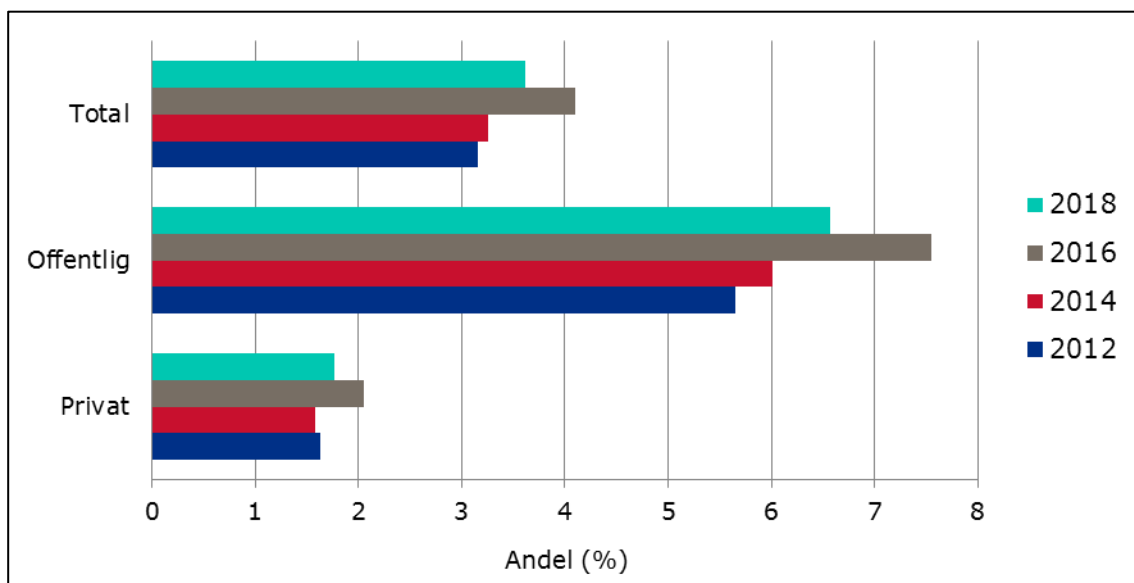

Vold eller trusler samt depressionssymptomer

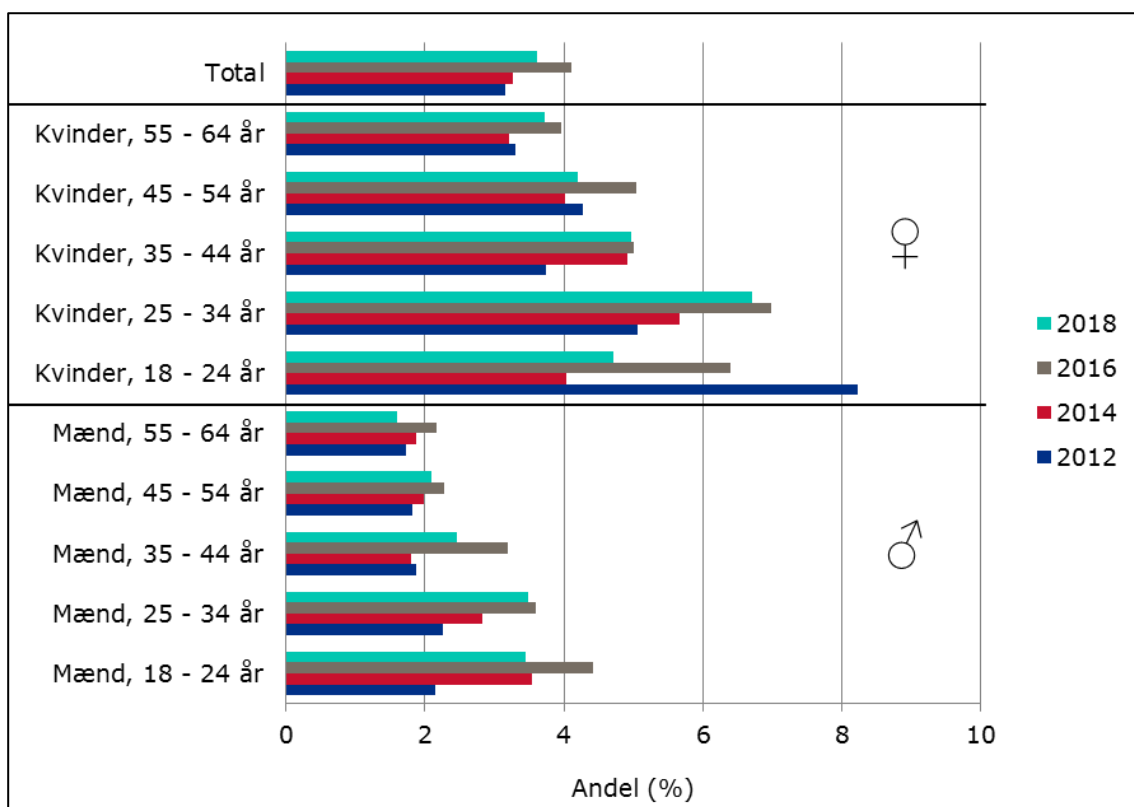

Figur 32. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for vold eller trusler om vold inden for det seneste år, og som samtidig har en høj depressionsscore - fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

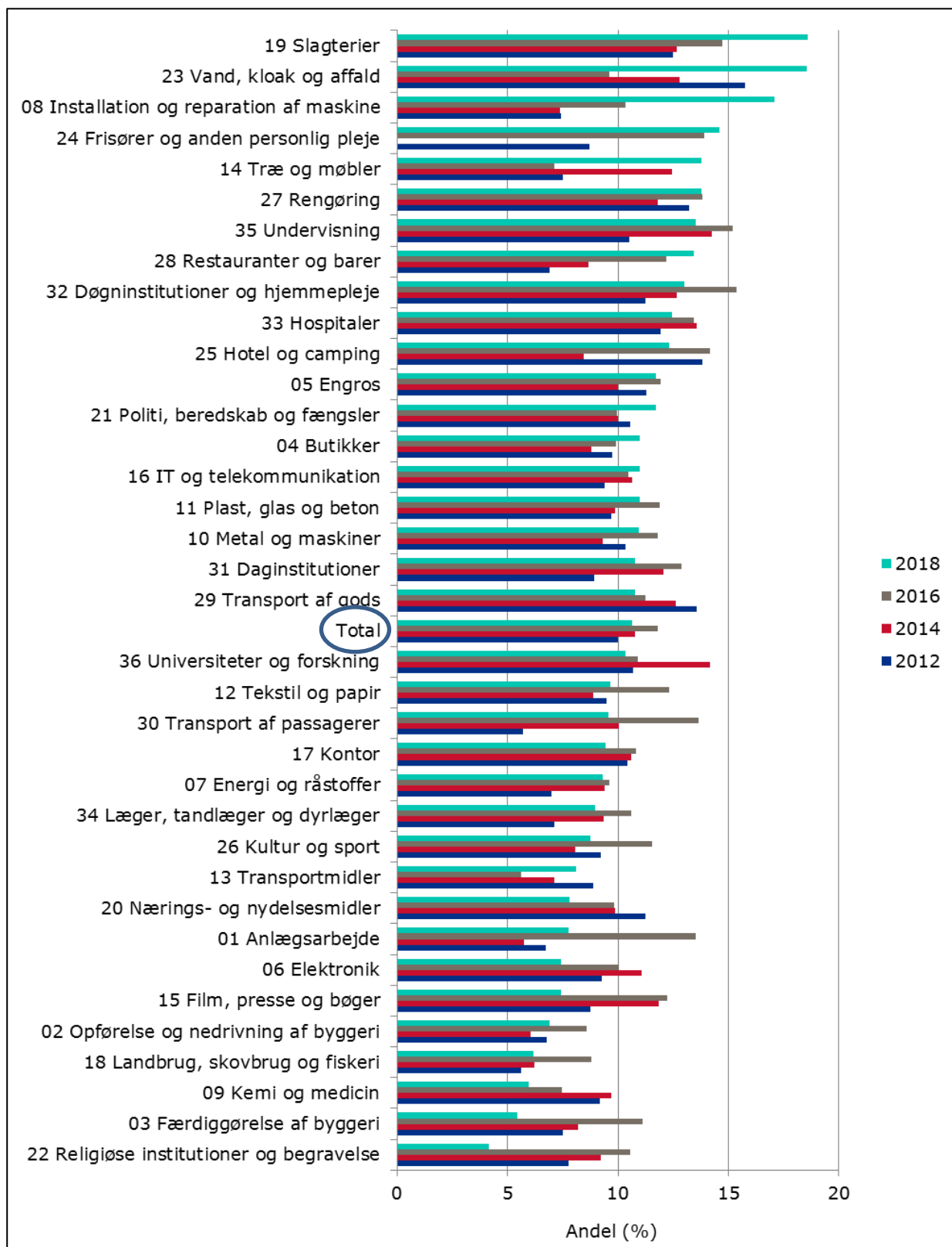
Figur 33. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for vold eller trusler om vold inden for det seneste år, og som samtidig har en høj depressionsscore - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

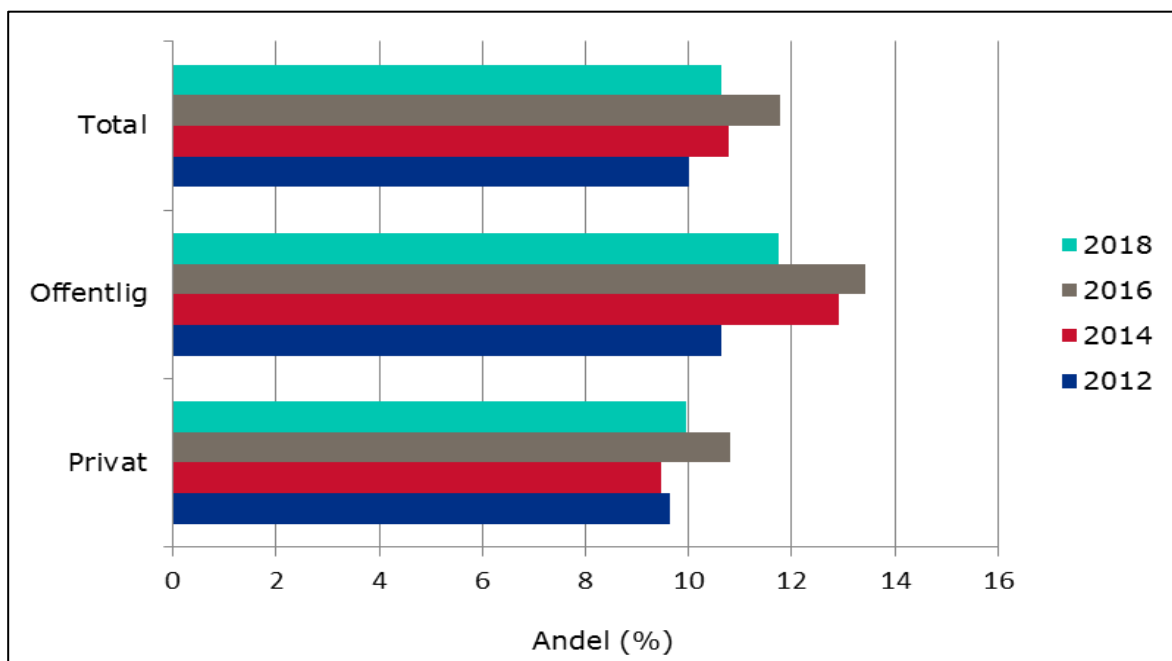
Figur 34. Andelen af lønmodtagere, der angiver at have været udsat for vold eller trusler om vold inden for det seneste år, og som samtidig har en høj depressionsscore - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

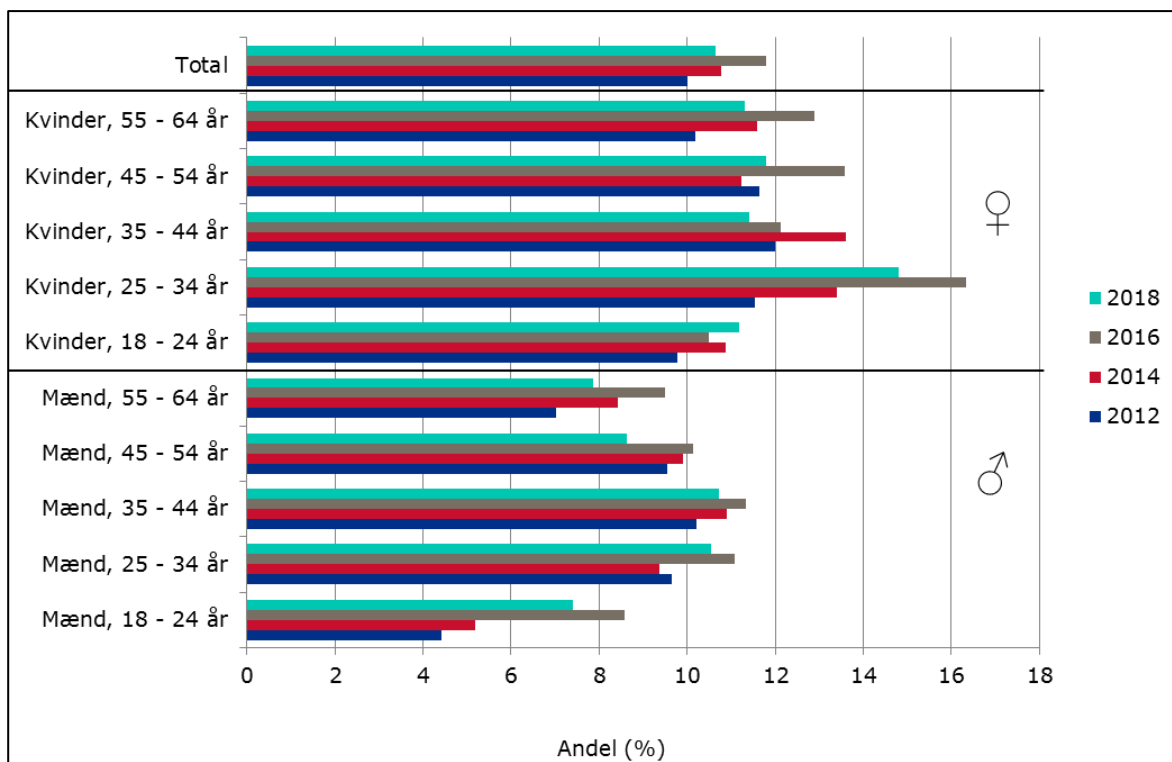
Psykosocial eksponering samt stresssymptomer

Figur 35. Andelen af lønmodtagere med psykosocial eksponering samt stresssymptomer – fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 36. Andelen af lønmodtagere, der har en høj psykosocial eksponeringscore, og som samtidigt har symptomer på stress - fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 37. Andelen af lønmodtagere, der har en høj psykosocial eksponeringscore, og som samtidigt symptomer på stress - fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Bilag 2 – figurer for delkomponenter af belastningsindeks for muskel-skeletbesvær

Andelen af lønmodtagere med hårdt fysisk arbejde er størst i brancherne, Opførelse og nedrivning af byggeri, Frisører og anden personlig pleje, Restauranter barer, Færdiggørelse af byggeri samt Landbrug, skovbrug og fiskeri (figur 35). Dette er ikke overraskende, da brancher præget af manuelt arbejde generelt rapporterer høje fysiske krav i arbejdet. Omvendt har brancher præget af stillesiddende arbejde den mindste andel af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær. Figur 36 og 37 viser desuden, at lønmodtagere i den private sektor rapporterer lidt hårdere fysisk arbejde, og at det især er de unge lønmodtagere, der rapporterer om fysisk hårdt arbejde.

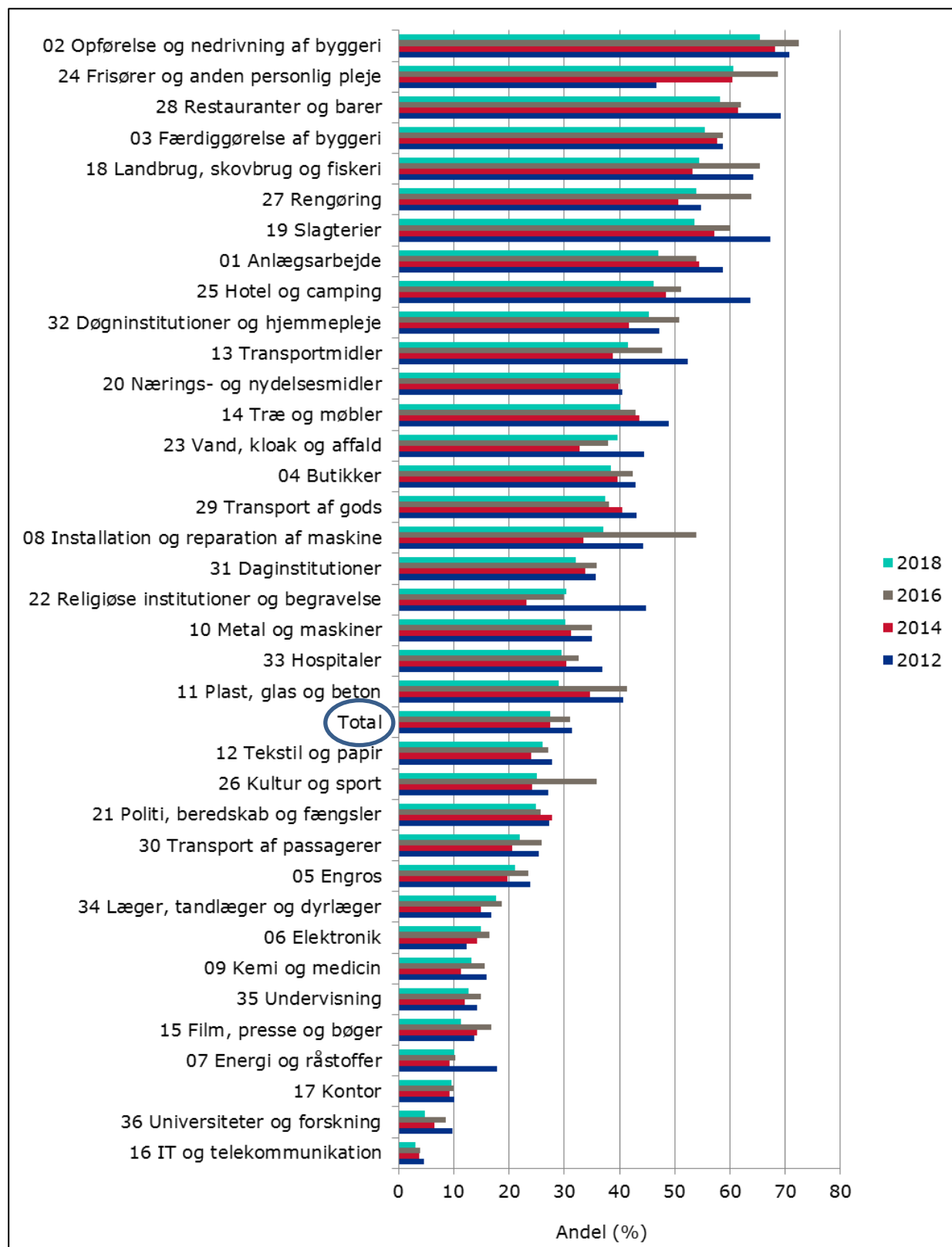
I figuren for de fysiske eksponeringer (figur 38) ses samme tendens som for fysisk hårdt arbejde: Brancher præget af manuelt arbejde rapporterer generelt høje fysiske krav i arbejdet. Brancher, der markerer sig på dette område, er således Restauranter og barer, Frisører og anden personlig pleje, Landbrug, skovbrug og fiskeri, Butikker samt Færdiggørelse af byggeri (og Rengøring). I Restauranter og barer samt Frisører og anden personlig pleje er det mere end 90 %, som rapporterer at have mindst én fysisk eksponering i 2018. Da branchen, Frisører og anden personlig pleje, er meget lille, er der ikke tal for 2012 og 2014, og gruppens øvrige tal fortolkes med forbehold. Der er ikke nævneværdig forskel på sektorerne i forhold til de fysiske eksponeringer (figur 39), men af figur 40 ses, at det igen især er de unge, der svarer, at de er fysisk eksponerede.

I følgende brancher svarer særligt mange, at de oplever en relativt høj grad af træthed efter arbejde: Frisører og anden personlig pleje, Døgninstitutioner og hjemmepleje, Undervisning, Restauranter og barer samt Daginstitutioner (figur 41). I branchen Frisører og anden personlig pleje svarer ca. 80 % af lønmodtagerne, at de er noget trætte, meget trætte eller udmattede efter en typisk arbejdsdag. Især blandt kvinder, og især yngre kvinder, rapporterer en stor andel af lønmodtagerne, at de er trætte efter arbejdsdagen (figur 43).

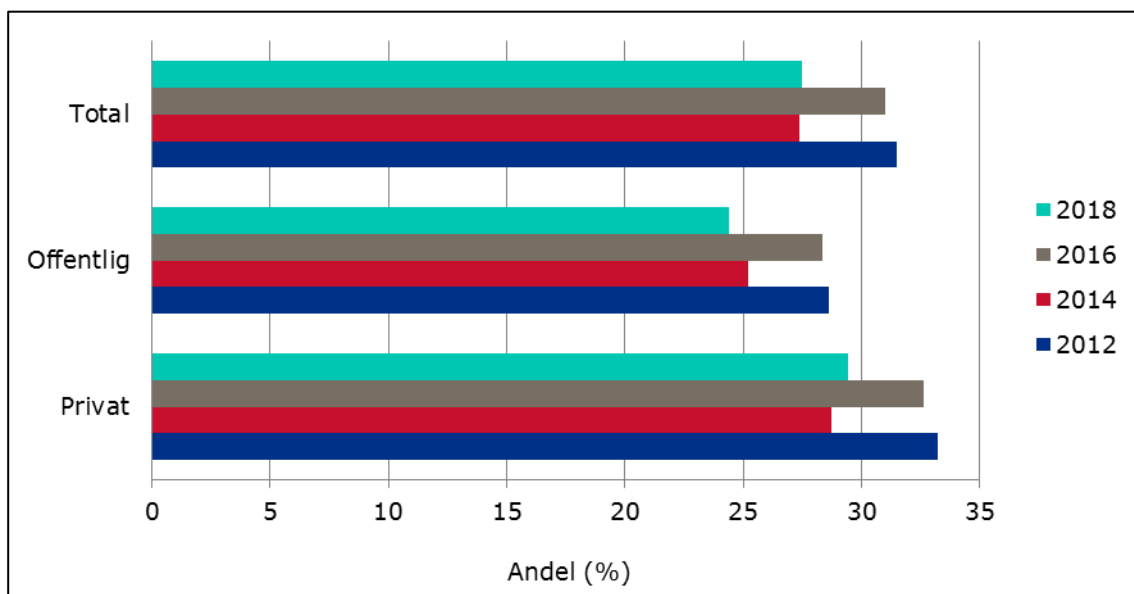
Andelen af lønmodtagere, der er begrænset af smerter i arbejdet, er særlig høj i brancherne, Rengøring, Hotel og camping, Opførelse og nedrivning af byggeri, Slagterier samt Frisører og anden personlig pleje (figur 44). I disse brancher svarer lidt under 40 % af lønmodtagerne, at de er begrænset i arbejdet på grund af smerter. Andelen af lønmodtagere, der er begrænset i arbejdet på grund af smerter, er lidt højere i den offentlige sektor og blandt kvinder.

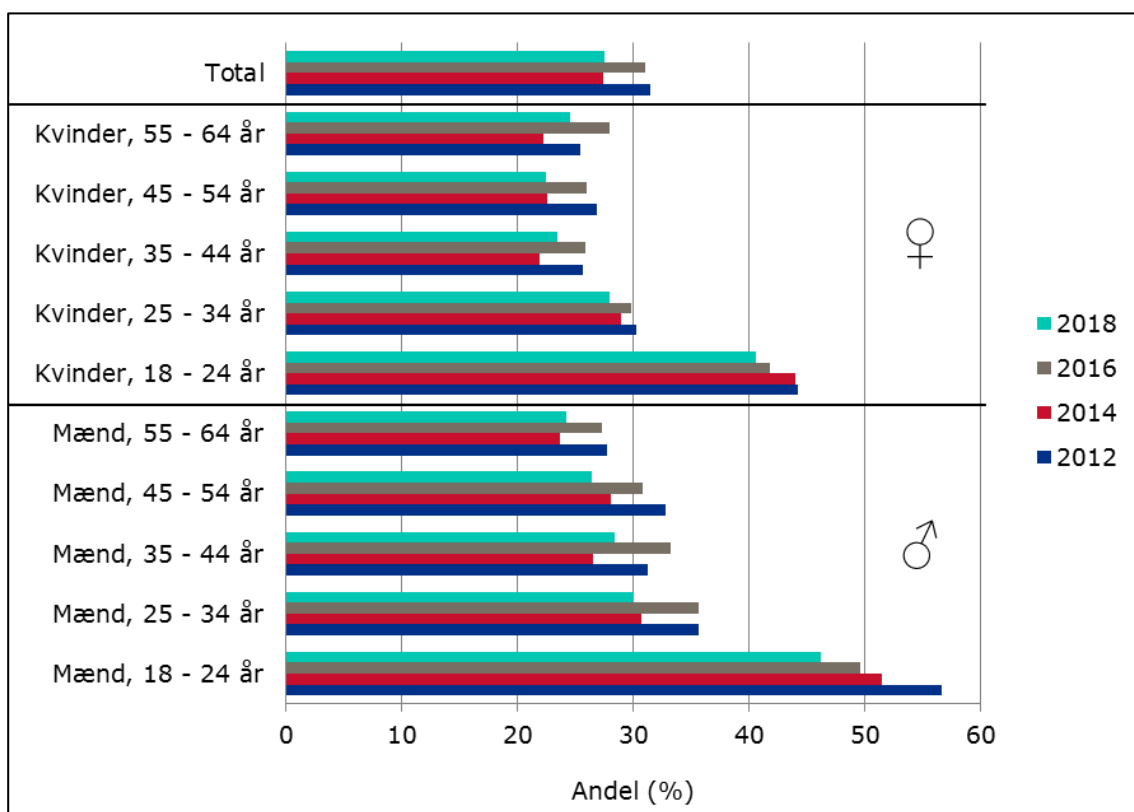
Fysisk hårdt arbejde

Figur 38. Andelen af lønmodtagere med fysisk hårdt arbejde – fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

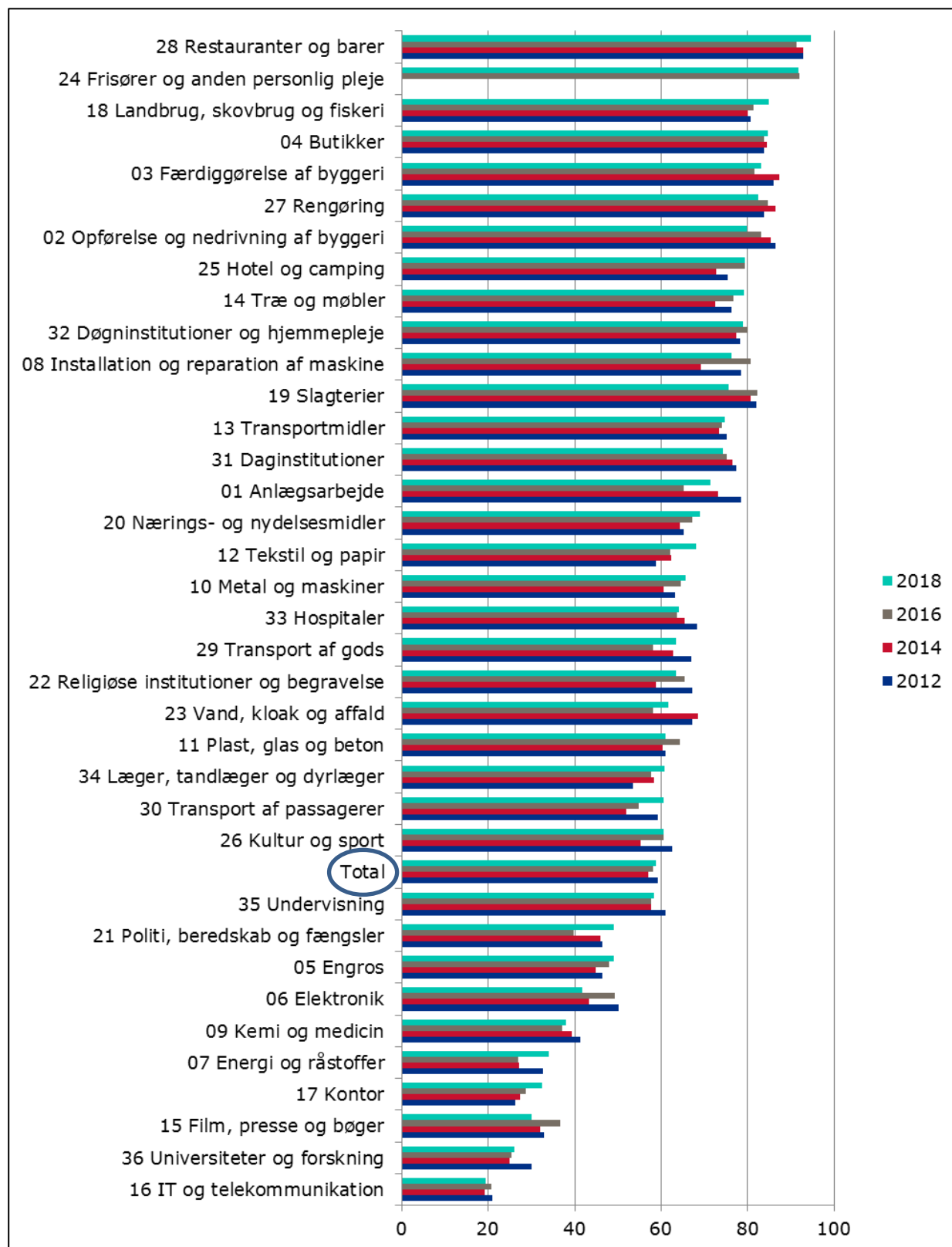
Figur 39. Andelen af lønmodtagere med fysisk hårdt arbejde – fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

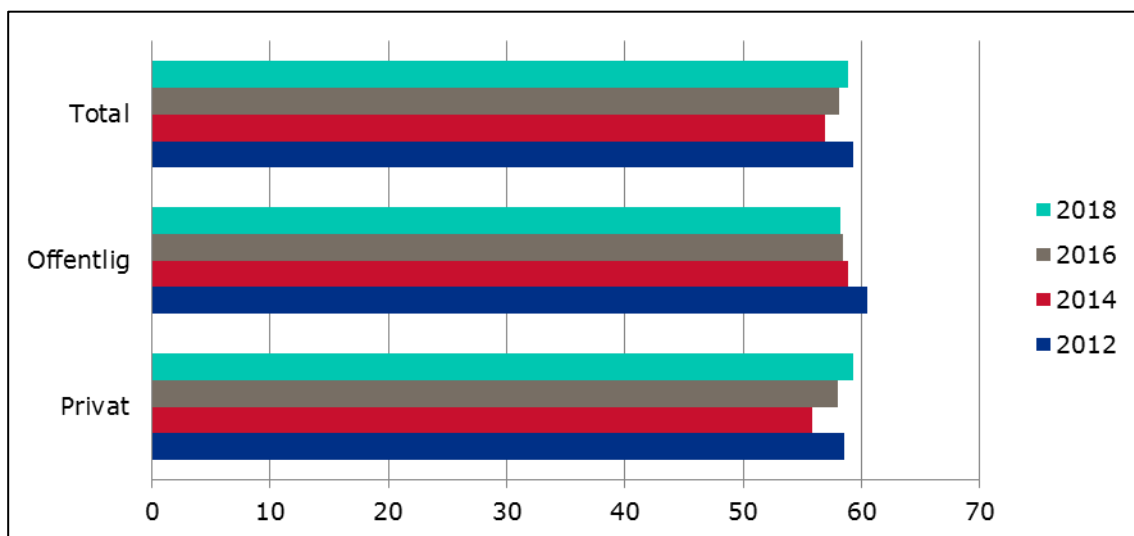
Figur 40. Andelen af lønmodtagere med fysisk hårdt arbejde – fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

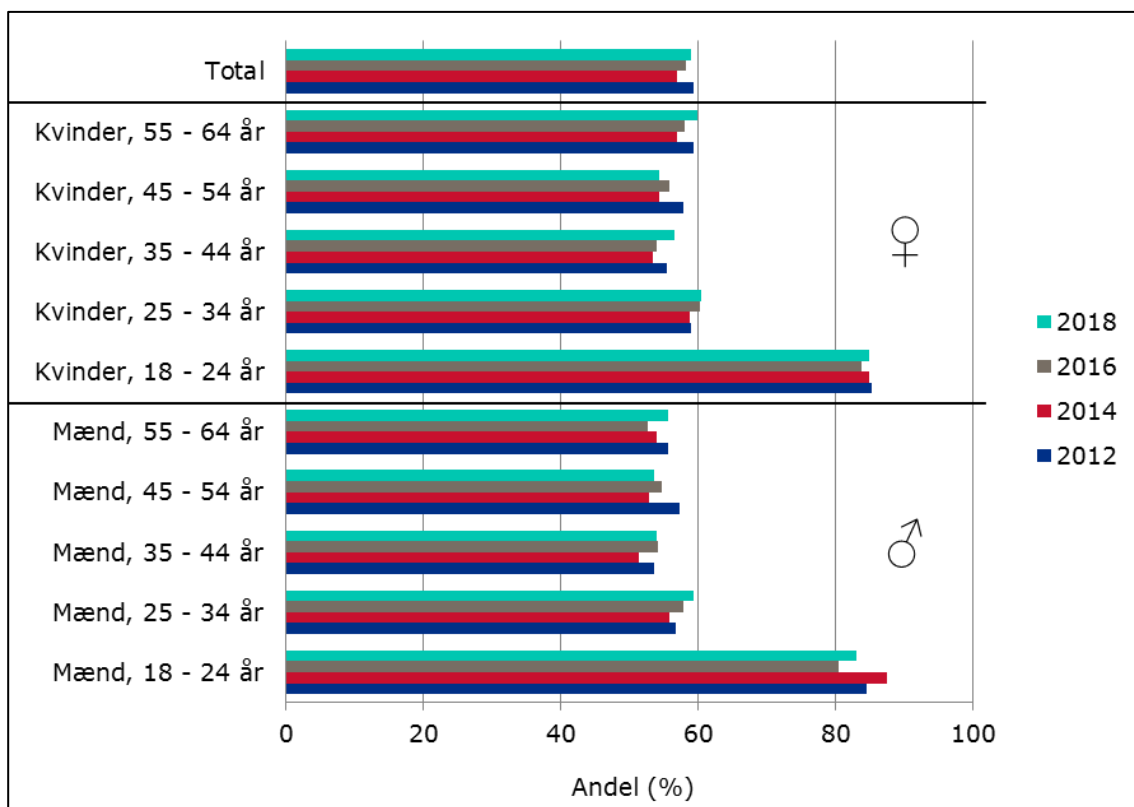
Mindst én fysisk eksponering

Figur 41. Andelen af lønmodtagere med mindst én fysisk eksponering i arbejdet inklusiv tunge løft – fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 42. Andelen af lønmodtagere med mindst én fysisk eksponering i arbejdet inklusiv tunge løft – fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

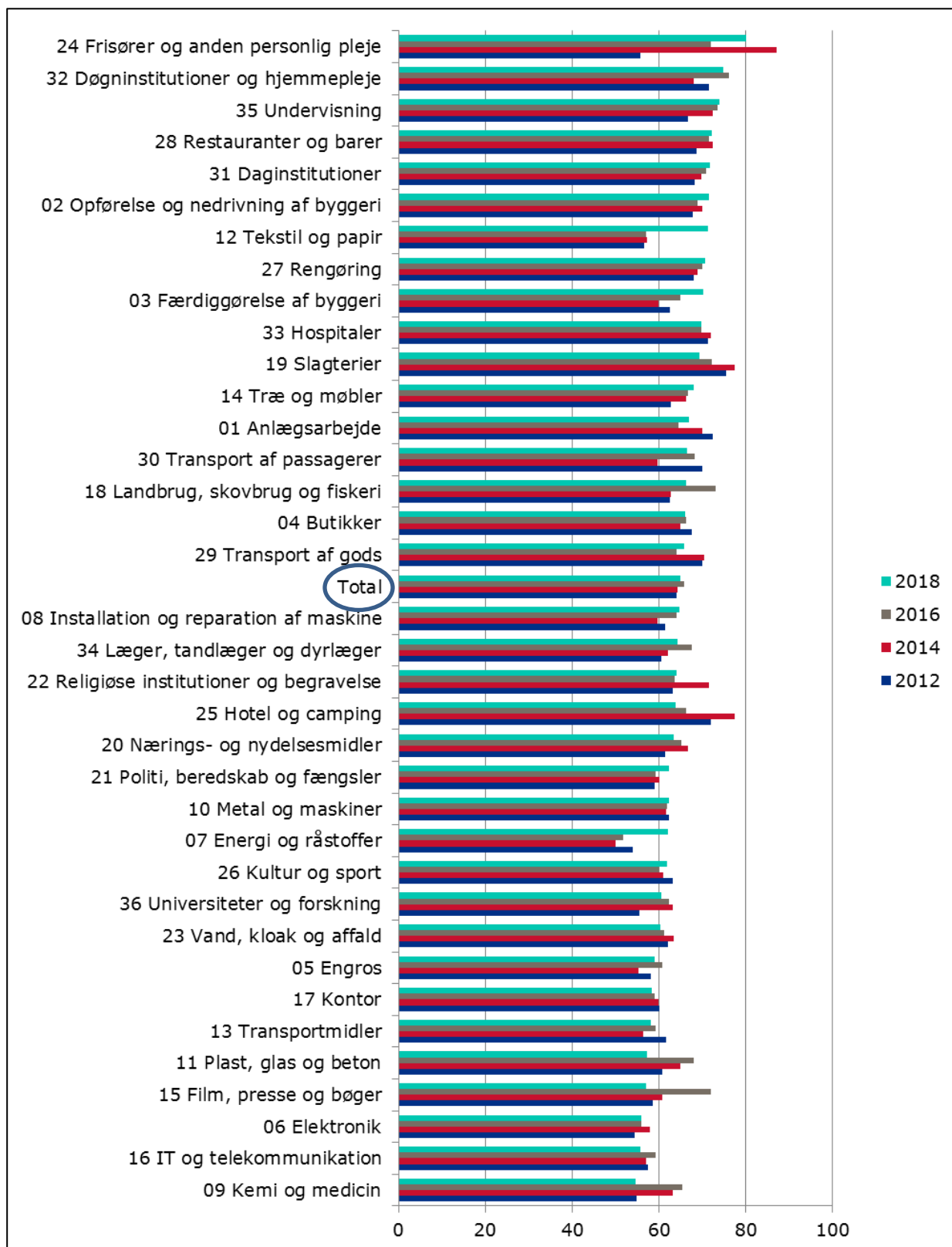

Figur 43. Andelen af lønmodtagere med mindst én fysisk eksponering i arbejdet inklusiv tunge løft – fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

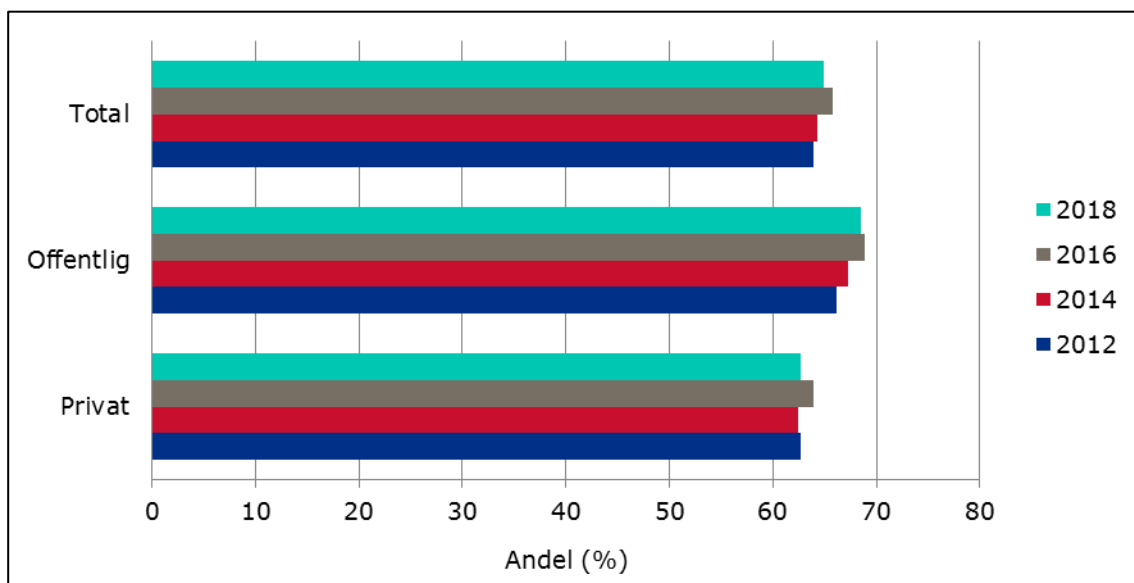

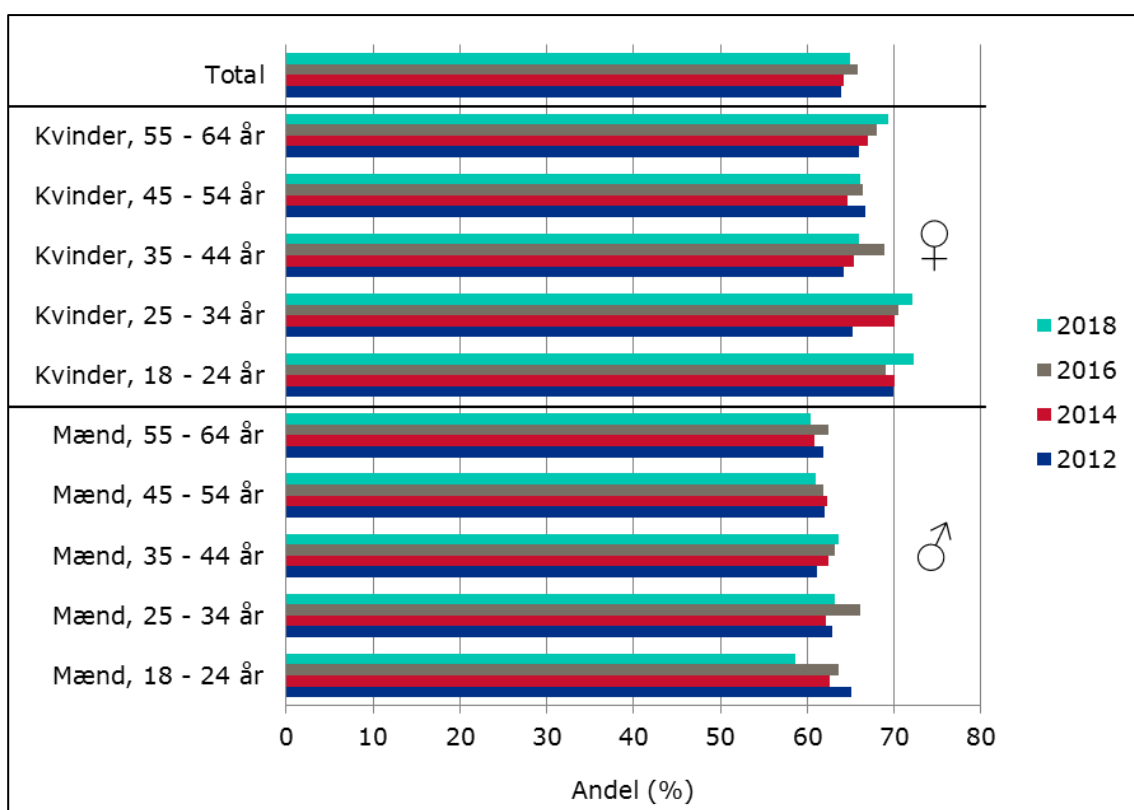
Træt efter arbejde

Figur 44. Andelen af lønmodtagere, der angiver at være træt efter en typisk arbejdsdag – fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

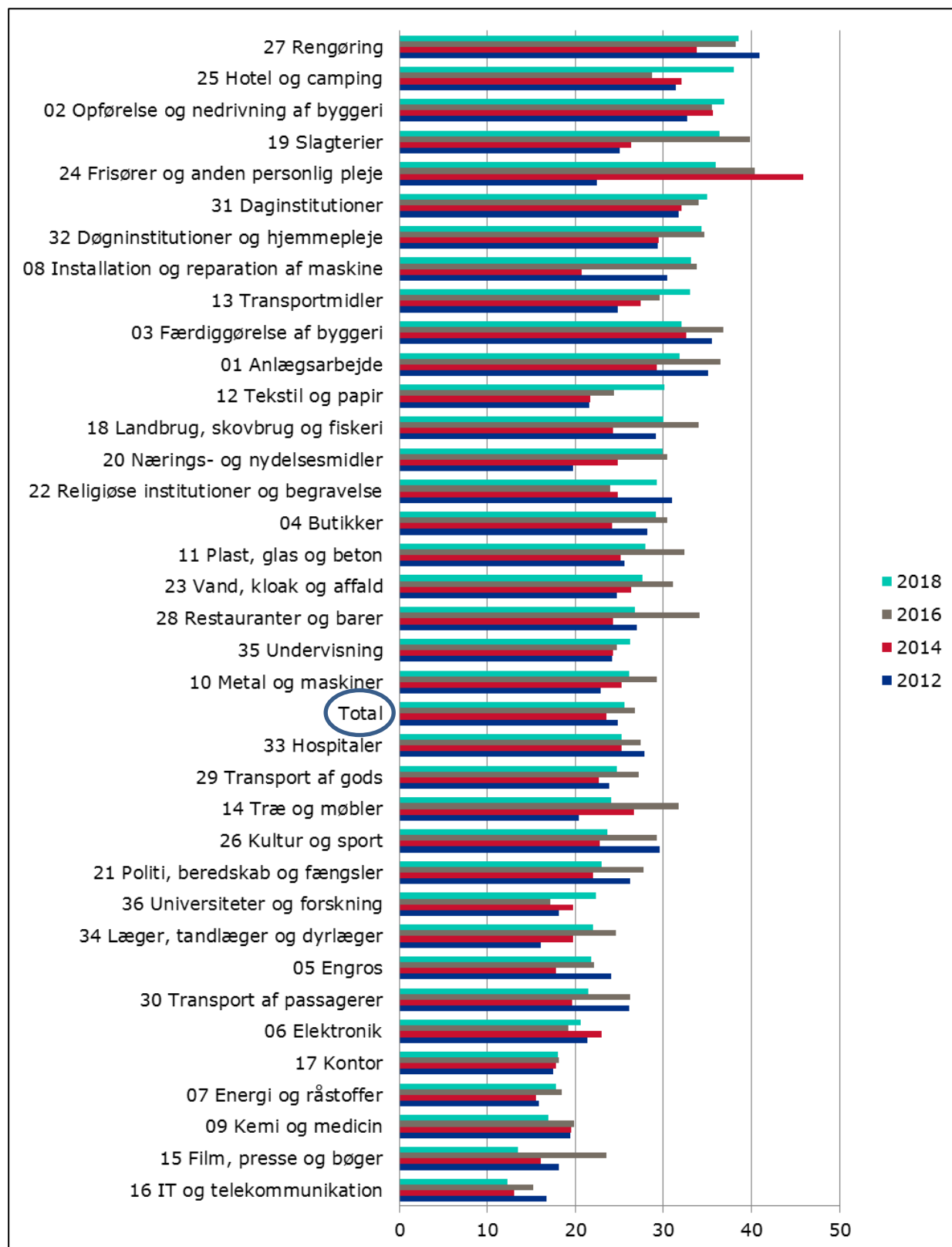
Figur 45. Andelen af lønmodtagere, der angiver at være træt efter en typisk arbejdsdag – fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

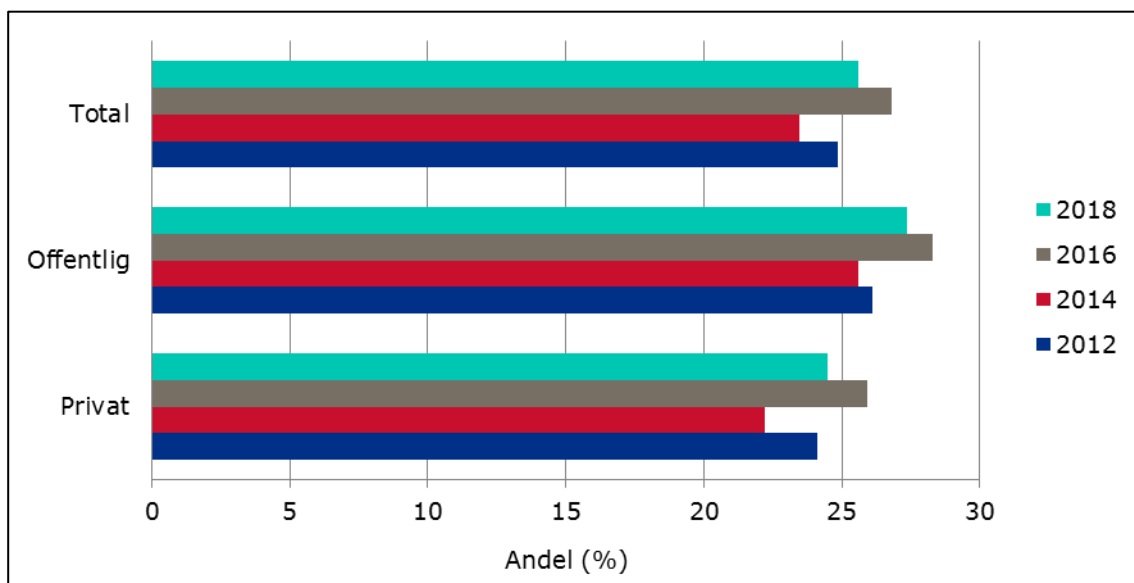
Figur 46. Andelen af lønmodtagere, der angiver at være træt efter en typisk arbejdsdag – fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

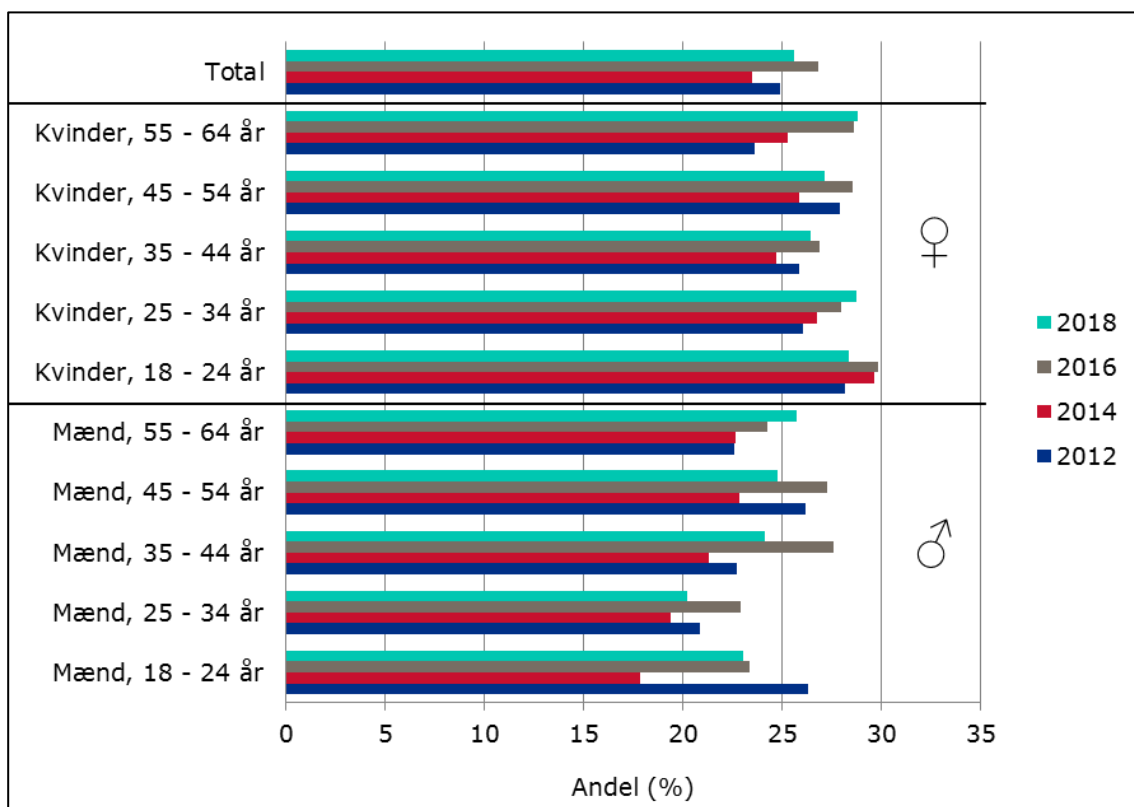
Begrænset af smerter i arbejdet

Figur 47. Andelen af lønmodtagere, der angiver at være begrænset i arbejdet på grund af smerter – fordelt på 36 branchegrupper (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 48. Andelen af lønmodtagere, der angiver at være begrænset i arbejdet på grund af smerter – fordelt på sektor (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

Figur 49. Andelen af lønmodtagere, der angiver at være begrænset i arbejdet på grund af smerter – fordelt på køn og alder (Arbejdsmiljø og Helbred 2012-2018)

